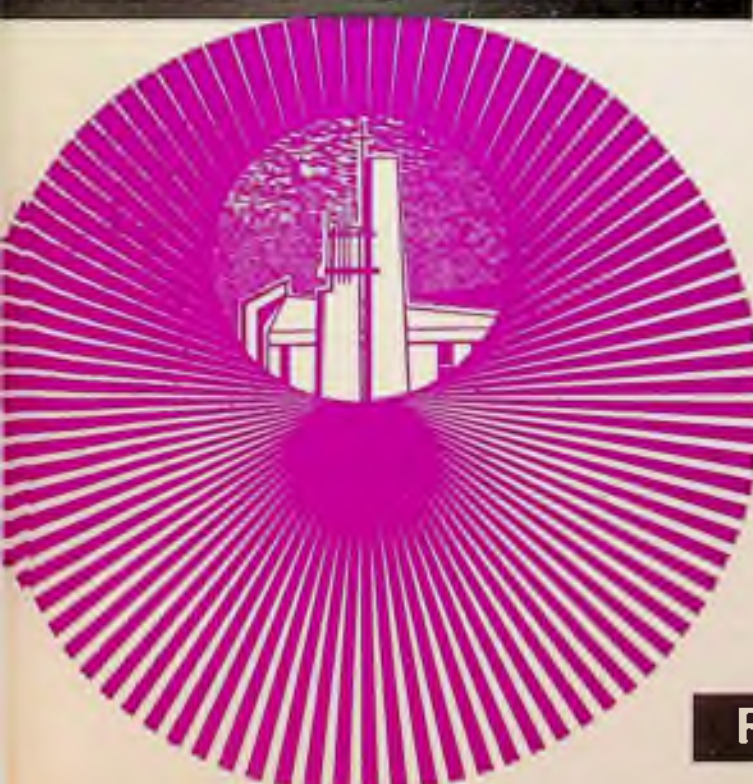

SLOVENSKÉ HLASY Z RÍMA

ajpy:
Ako najlepšie stráviť
dovolenku 2

— vr —

Pavol VI. predstavuje
rádiografiu Cirkvi 3

Rajmund Ondruš:
Mat' sa stále radi
aj napriek ťažkostiam 6

Novokňazi Slovenska 1978 8

Jozef Rajčák:
Aj dnes sa dejú zázraky 10

Anton Hlinka:
Zmysel pre dobrodružstvo,
humor a viera 11

Timotej Masár:
V Cirkvi nikto nie je
cudzincom 13

Andrej Pauliny:
Tieto krvavé odtlačky
sú akoby piatym Evanjeliom 16

Ludí bez náboženstva
nenávidieť? 22

Ženu ani kvetom neudrieš 23

Jozef M. Rydlo:
Interview s redaktorom
časopisu HORIZONT 25

Nanebovzatá 28

Na kultúrnom poli 29

Gorazd Zvonický:
Kol'ký zmätok 32

Radosť z dovolenky spočíva predovšetkým v tom, ako si vieme odpočinúť, koľko duševných a telesných síl si vieme načerpať pre budúci rok, koľko elánu si vieme pristrojiť do života.

Prvou podmienkou pre dobré prežitie dovolenky je zachovať si všade dobrú a pokojnú náladu. Bez nej ľahko otrávime prázdniny seba, rodine a druhým. Buďme pozorní k druhým, poraďme ochotne, keď nás niekto požiada o dajakú informáciu. Vezdme byť na druhej strane vďační za každú službičku a zdvorilosť.

Nezabúdajme, že ostávame kresťanmi aj počas prázdnin. Neposielajme « na dovolenku » naše svedomie a mravné predpisy. Nemyslíme si, že dovolenkárom je všetko dovolené. Žíme ako veriaci aj na pláži, aj po horách a na cestách. Nezabúdajme na základné kresťanské povinnosti, na každodennú modlitbu a na nedeľnú sv. omšu. Vo voľných chvíľach vezmi do ruky aj dajakú náboženskú knihu. Ako veľmi by sa rozšíril náš kresťanský svetozázrak, keby sme si každé prázdniny pokojne prečítali jednu náboženskú knihu.

Učme sa obdivovať prírodu. Veď ona je « prvou Bibliou », ktorá nám hovorí o kráse a добрôte Božej.

Nezabúdajme na dovolenke ani na našich známych a priateľov. Pošleme im pohľadnicu a s ňou našu spomienku a pozdrav. Nech však tieto pozdravy nie sú « provokáciou », ale úprimným gestom kresťanskej lásky.

To platí pre mladých i pre starých.

Nakoniec vám všetkým prajeme radostné prežitie týchto pár dní oddychu, aby ste po dovolenke s novými silami mohli začať svoju prácu.

ajpy

Ako najlepšie stráviť dovolenku

Letné mesiace júl, august a september sú najkrajšie, lebo sú to mesiace prázdnin a dovoleniek. Kto len môže, odíde do hôr alebo k moru, aby pookrial na tele i na duši. A je to správne. Všetci potrebujeme oddychu po celoročnej práci, po celoročnom zhone. Tí, čo žijú vo veľkých mestách, pracujú v továrňach, v kanceláriách, ba aj tí, čo študujú v školách, mali by prázdniny a dovolenky pokladať za veľmi užitočnú vec a priam povinnú. Ako však najlepšie stráviť prázdniny? Mali by sme si uvedomiť, že krása a úžitok prázdnin nezávisia od toho, koľko krajín precestujeme, koľko kilometrov « zozerie » naše auto, koľko metrov filmu natočíme, aby sme sa mohli pred priateľmi pochváliť, že sme boli tam a tam. Krása dovolenky nezávisí ani od toho, koľko peňazí minieme a akým vysokým životným štandardom sa budeme chváliť pred tými « druhými ».

V piatok 23. júna sa stretol pápež Pavol VI. s kardinálmi a inými poprednými cirkevnými predstaviteľmi, ktorí mu blahoželali k meninám a k pätnástemu výročiu jeho pontifikátu. Svätý Otec pri tejto príležitosti vo svojom prejave urobil akoby rádiografiu Cirkvi. Vyberáme z jeho prejavu niektoré podstatnejšie state.

Pavol VI. predstavuje rádiografiu Cirkvi

...p. J. A.

« Na Cirkev sa chceme zahľadieť, a to nie tak v jej vonkajších osudoch, ako skôr v jej vnútornej životnosti a dynamike, ktoré jej zaručil jej Zakladateľ.

Cirkev je živá

Na prvom mieste musíme priznať, že Kristova Cirkev je žijúca a životaschopná skutočnosť, aj keď sa dvíhajú hlasy, ktoré s obľubou vyzdvihujú jej neúspechy a nedostatky, aby dali väčšiu váhu domnienkam o letargii a blížiacej sa agónii Cirkvi.

Samozrejme, že tu ide o kontestačnú kritiku, ktorá zachádza ďaleko od spásnej potreby Cirkvi neustále sa očisťovať a kráčať po ceste kríža ku vzkrieseniu. Isteže, poznáme fakty, ktoré na rozličných miestach sužujú Cirkev, či už v krajinách, kde sa udúša náboženská sloboda, alebo v krajinách, kde je táto sloboda síce zaručená, ale kde ju nie-

ktorí členovia Cirkvi zneužívajú na to, aby deformovali vierovyznanie Cirkvi a podrývali jej inštitúcie. Avšak nechceme, aby podobné bolestné situácie prekážali v obdivnej životnosti Božieho ľudu, čo kráča svetom, ktorého záujmy často nesiahajú ďalej ako jeho konzumné ciele.

Boží ľud veľkodušne odpovedal

Boží ľud odpovedal veľmi veľkodušne na výzvu Druhého vatikánskeho koncilu, aby prevzal nové zodpovednosti v cirkevnom živote. Na všetkých stranách sa objavili tisíce katechéto, aby viedli tak deti ako aj dospelých k poznaniu a životnej skúsenosti Krista a jeho nadprirodzeného posolstva. Koľkí laici zaujali v liturgii sebe primerané miesto, takže pripravujú a aktívne sa zúčastňujú na liturgických slávnostiach, bez toho, že by obmedzovali úlohu vysvätených služobníkov Cirkvi. V mnohých

krajoch popri kvitnúcich kláštoroch vznikli horlivé strediská a skupiny modlitby. Tieto malé bunky cirkevného života, často skromné a nepoznané, rozlievajú do nášho materializmom ohrozeného sveta oživujúci kyslík duchovných výšav. Okrem laikov nemôžeme nespomenúť rehoľníkov a rehoľné sestry, ktorí vytvárajú vo svojom totálnom zasvätení modlitbe alebo katolíckej výchove alebo sociálno-charitatívnej činnosti. Takisto radi pripomíname základňové kresťanské komunity, ktoré sú hodné tohto mena. Tieto sa v niektorých krajinách pekne šíria a umožňujú osobám mestskej štvrti alebo osady, alebo takým, ktoré spája spoločensko-psychologická príbuznosť, aby uskutočňovali v bratskej solidárnosti svoju duchovnú a ľudskú existenciu. Myslíme aj na rozmanitosť apoštolských hnutí, ktoré sa v tých najrozličnejších ľudských situáciách usilujú vplývať na život ľudí a na okolnosti, aby tak umožnili vzrast pravdy a lásky v srdciach, žeby spravodlivosť a mier zvíťazili v spoločenských štruktúrach ich krajín a vo vzťahoch medzi národmi. Takisto oceňujeme rozumovú činnosť toľkých teológov a kresťanských mysliteľov, ktorí sa na jednej strane usilujú zabrániť vytvoreniu priepasti medzi tradičnou vierou a krehkou, neraz pochybnou kultúrou nášho obdobia a na druhej strane sa usilujú túto kultúru otvoriť vanuti turetého Ducha.

Vernosť Cirkvi

Táto životná sila, ktorá je plodom Kristovej vernosti svojej Cirkvi, vyžaduje od kresťanov bezvýhradnú vernosť Kristovi a cirkevným štruktúram, ktoré On ustanovil, alebo ktoré vznikli v priebehu stáročí v linii jeho poslania. Cirkve je živá tam, kde biskupi, ako nástupcovia apoštolov, sú dôsledne verní svojmu poslaniu učiteľov a pastierov a kde veriaci lojálne spolupracujú s týmto poslaním. Cirkve je živá tam, kde sa evanjelium a sviatosti rešpektujú bez okliešťovania a prijímajú sa po náležitej príprave. Cirkve je živá tam, kde členovia Božieho ľudu, ktorí prijali rozličné a navzájom sa doplnujúce povolania, sú verní až do konečných dôsledkov záväzkom, ktoré dobrovoľne prijali pred Bohom a pred bratmi.

Ale všetci, čo sa usilujú vyvíjať zvýšenú aktivitu v Cirkvi, si musia položiť otázku: je to naozaj Cirkve Ježiša Krista, čo sa usilujeme budovať? Opiera sa moje teologické bádanie, kázanie, katechéza o jej poslanie, nauku a pravú tradíciu? Alebo nejde azda iba o súkromne vykonštruovanú náboženskú ideológiu? Nie je tu nebezpečenstvo, že môj spôsob vyjadrovania « vyprázdni zmysel Kristovho kríža? » (por. 1 Kor 1,17). Vychádza moje apoštolská činnosť z evanjeliových zásad, ktoré sú obsiahnuté v Kristovej « reči na hore »? Alebo naspájam sa aspoň čiastočne so zásadami tohto sveta násilím, nečistotou, zbožňovaním bohat-

stva? Jedným slovom: budujem na pohyblivom piesku tohto sveta, alebo na skale evanjeliového poslania?

To, čo potrebujú tak veriaci ako aj pastieri Cirkvi, je postoj dôslednej vernosti. Ten sa opiera o prehĺbené poznanie dejín Cirkvi. Ďalej predpokladá prezieravosť a schopnosť rozlišovať medzi hodnotami prítomného obdobia. Vyžaduje čnosť poníženosti, ktorá pobáda ustavične sa utiekať k Božiemu svetlu a hľadať spojenie s tými, ktorých Svätý Duch ustanovil za Pastierov. Takýto postoj nemá nič spoločné so subjektivismom, ktorý pohrda minulosťou, ako ani s výmyslami fantázie a s demagogickým a reklamným vystupovaním.

Vnútorňá dynamika

Ale môžeme ešte prehliť našu úvahu. Totiž činnosť kresťana nie je len ovocím vonkajšej zhody s normami Cirkvi alebo zaangažovanosti v službe blížneho. Kresťanská činnosť má byť výslednicou vnútornej dynamiky, ktorá vyplýva z vnútorného a intímneho vzťahu ku Kristovi, vyzretého v modlitbe, askéze, láske, v túžbe po spásе svojej a iných. Svätý Pavol píše v Liste Rimanom: « Božia láska sa rozlieva v našich srdciach tým, že nám Boh dal Ducha Svätého » (Rim 5,5). Treba sa správať zodpovedajúco tejto láske, lebo z nej pramení božský život, milosť, vnútorná miazga, ktoré umožňujú prinášať plody v spojení s inými pokresťenými. Vonkajšia životnosť Cirkvi by bola iba klamnou pozlátkou alebo prinajmenej by bola veľmi krehká, keby nevychádzala z dôsledného duchovného vývoja jej členov, z jej vnútornej, tajomnej, ale zároveň reálnej životnosti, ktorá pozostáva vo vernosti členov Cirkvi živému Kristovi, ktorý je medzi nimi. »

V záverečnej časti prejavu Pavol VI. zdôraznil, že vyššie spomenutá životnosť Cirkvi a vernosť Kristovi sa môže uskutočniť iba v hlbokom vzájomnom spojení jednotlivých častí Cirkvi. To sa vzťahuje predovšetkým na jednotlivých kresťanov, ktorí majú byť vždy spojení s cirkevným spoločenstvom, pričom majú byť jeho aktívnymi členmi, ako to vyžadujú sviatosti krstu, birmovania a Eucharistie. To sa však vzťahuje aj na každé kresťanské spoločenstvo, ktoré sa nemôže pokladať za neodvislý prameň viery a za cieľ svojej aktivity. Úlohou kňaza v kresťanskom spoločenstve je byť svedkom Cirkvi a usmerňovať jednotlivé zložky spoločenstva k univerzálnemu zameraniu.

Potreba vzájomného spojenia sa vzťahuje aj na miestne cirkvi, diecézy. Je síce pravda, že väčšina pastoračných otázok sa môže vyriešiť v rámci miestnej cirkvi pod vedením biskupa. Ale v prvoradých otázkach viery, kresťanskej mravnosti a cirkevnej disciplíny sa má hľadať harmónia s inými miestnymi cirkvami a spojenie miestnych cirkví so Svätou stolicou. Po dvanástich rokoch od zakonče-

nia koncilu možno s potešením konštatovať, že miestne cirkvi prehľadli poznanie vlastnej zodpovednosti, pričom si zachovali potrebné spojenie so Svätou stolicou v oblasti viery, lásky a poslušnosti.

Sčasti v súvislosti s myšlienkou potrebnej jednoty v Cirkvi Pavol VI. pripomenul desiate výročie encykliky «*Humanae vitae*». Zdôraznil, že tento pápežský dokument sa stretol s veľkými ťažkosťami, a to nielen pre delikátnosť témy, ale azda ešte viac pre ovzdušie, ktoré sa vytvorilo očakávaním ústupkov Cirkvi vo veciach manželskej morálky. Desiat' rokov skúseností a seriózných ve-

deckých výskumov potvrdilo však správnosť v encyklike obsiahnutých princípov; je to predovšetkým princíp rešpektovania prírodných zákonov a princíp uvedomelého a mravne zodpovedného rodičovstva.

Pavol VI. zakončil prejav výzvou kardinálom, biskupom a všetkým zodpovedným pracovníkom Cirkvi, aby veľkodušným úsilím a svornou oddanosťou zabezpečili bohaté prúdenie životnej miazgy Cirkvi z jej stáročného kmeňa do všetkých konárov, ktoré sa rozprestierajú po celom svete.

— vr —

Dobrodinca

Bola noc a On kráčaľ samotný cestou. Za mesačného svitu v diaľke zazrel múry mesta. Pobral sa tým smerom. Keď došiel k hradbám, začul z mesta veselé drobenie tancujúcich nôh, samopašný smiech a hlučné zvuky rôznych hudobných nástrojov.

Zabúchal na bránu mesta a jeden zo strážcov mu ju po chvíli otvoril. Vstúpil do širokej ulice a hneď vpravo zazrel krásny palác, vystavaný z mramora, s krásnymi stĺpami v priečeli. Zvonku i zvnútra palác bol vyzdobený vencami z kvetov a osvetlený faklami.

Dobrodinca vkročil do domu. Prešiel dvoranou z chalcedónu a prešiel aj druhou dvoranou z jaspisu. A tak došiel do slávnostnej veľkej dvorany. Na purpurovom lôžku videl ležať mladíka. Hlavu mal ovenčenú ružami a pery sa mu jagali od červeného vína.

On pristúpil k nemu, jemne sa mu dotkol pleca a smutným hlasom sa ho spýtal:

— Prečo žiješ takýmto roztopašným životom?

Mladík sa obzrel a spoznal Ho, i povedal:

— Ja som bol malomocný a žil som ako prašivý pes. Ty si ma uzdravil. Ako by som mohol teraz žiť iným životom?

Dobrodinca, On, smutne sa pozrel na mladíka a ticho sa vytratil z dvorany.

Vyšiel z domu a uberal sa hlavnou ulicou. I zazrel na ceste ženu, s namaľovanou tvárou, vo skvostných šatách, ovešanú šperkami. Sledoval ju mladý muž. Aj on bol skvostne oblečený. Oči mladého muža horeli žiadostivosťou a neskrotenu tužbou.

On pomaly došiel k nim. Dotkol sa jemne ruky mladíka a spýtal sa ho:

— Prečo tak uprene sleduješ tú ženu, ako poľovník svoju korisť?

Mladý muž sa obrátil, spoznal Ho a povedal:

— Ja som bol kedysi slepý a Ty si mi vrátil svetlo mojich očí. Na čo iné by mi mal teraz slúžiť zrak?

I prišiel k žene a zahľadel sa jej do tváre a vyčítave jej povedal:

— Nepoznáš inú cestu, ako cestu zvädzania a hriechu?

Žena sa zasmiala na plné ústa a zvodne precedila cez zuby:

— Ty si mi raz odpustil hriechy a táto cesta je pre mňa cestou radosti.

Dobrodinca zosmutnel. Zhlboka si vydýchol a vyšiel von z mesta. Ako tak kráčaľ cestou, videl na pokraji sedieť mladíka, čo usedavo plakal. I pristúpil k nemu a spýtal sa ho:

— Prečo plačeš?

Mladý muž zdvihol hlavu, spoznal Ho a odpovedal:

— Bol som už mŕtvy a Ty si ma vzkriesil zo smrti a priviedol k živo-

tu. Čo iné mám teraz robiť, ak nie plakať?

(Myšlienky Oscara Wilde voľne preložila Mária Parovská).

Malá Janka Č. pred odchodom do novej vlasti, Austrálie, pristúpila v utečeneckom stredisku v Rakúsku k prvému sv. prijímaniu. Spolu so svojimi rodičmi a bratmi pozdravuje všetkých čitateľov nášho časopisu.

Na záver série úvah o predmanželských, manželských a rodinných problémoch chceme sa dotknúť ešte niektorých praktických otázok, ktoré sa vyskytujú v rodinách. K vyjasneniu situácii si poslúžime úryvkami z otvorenej korešpondencie známeho pátra Rotondiho.

Mat' sa stále radi aj napriek ťažkostiam

Začíname s ťažnosťou istej manželky, ktorá by chcela byť čo najviac s mužom spolu doma, ale on dáva prednosť kamarátom. Žena v liste prezrádza, že sú ešte len štyri mesiace po svadbe, ale že predtým mali dlhú — osemročnú — známosť.

Duchovný poradca snúbencov a manželov, páter Virgilio Rotondi, nespokojnej žene odpovedá: « NePOCHYBNE máte takmer celkom pravdu. Manžel, ktorý sa takto správa, robí zle. Ale aj to moje « takmer » má svoj význam. Je možné, milá pani, že stačili štyri mesiace na to, aby oslablo nadšenie, s ktorým vstupujú snúbenci do manželstva? Viem ako ťažko je presviedčať mladých, aby pred manželstvom vedeli čakať, aby boli zdržanliví (v prejavoch sexuálnej dôverylosti), a to práve v záujme neskoršej manželskej lásky, aby nebola poznačená ochabnosťou, mrzutosťou a nudou... Osem rokov vašej známosti, aby ste sa dobre pripravili na manželstvo: aby ste poznali povinnosti, práva, nebezpečenstvá a ťažkosti... A aby ste si overili, či sa máte naozaj radi a či chcete jeden druhému dobre... »

V každom prípade však, drahá pani, teraz musíte Vy prevziať iniciatívu. Musíte manželovi dokázať, že doma je lepšie ako vonku. Radím Vám, aby ste manžela príliš nezасыpávali obvineniami a výčitkami. Usilujte sa ho získať jemnosťou a trpezlivosťou. »

Nášla som balíček listov

Inú ženu zachvátila žiarlivosť, keď náhodne objavila delikátne tajomstvo niekdajšej mužovej náklonnosti k inej žene. Pobúrená manželka píše: « Nášla som v mužovej korešpondencii balíček listov, ktorý pochádza ešte z obdobia univerzitných štúdií. Myslela som, že umriem. Žiadala som muža o vysvetlenie. Aj keď už všetko patrí minulosti,

mám právo vedieť to. Chcela by som vedieť všetko až do základu. Chcela by som stretnúť tú ženu, vedieť, kde a ako žije. Čo mám robiť? »

Otec Rotondi odpovedá: « Radím Vám, aby ste už viacej nezačínali reč o tejto veci s manželom. Čo sa stalo, stalo sa. Teraz už nemá význam o tom hovoriť. Bolo by veľmi nebezpečné znovu vyhrabávať veci, ktoré pravdepodobne sú už uzavreté v minulosti... Chápem Vašu nevoľu, ale nie je spravodlivé prestať si vážiť manžela pre vec, ktorá je pochovaná už toľkými rokmi počestného života. Všetci môžeme pochybiť: dôležité je vrátiť sa na správnu cestu. Váš manžel sa stal vzorným mužom: nezaslúži si teda dôveru?... Nechcel by som, aby Vaše utrpenie vychádzalo z urazenej hrdosti; ozajstná láska vie odpúšťať! Nekompromitujte spokojnosť rodiny, ktorá bola vybudovaná v poriadku a súlade. Zabudnite na tú životnú zátku, ktorej by bolo lepšie, keby ste ju neboli nikdy otvorili. »

Rodičia sa neraz rozchádzajú v náhľadoch na výchovu detí. Istá žena si sťažuje: « Som presvedčená, že môj muž je nadmieru prísny a odporujem mu, keď mi hovorí, že kazím deti premrštenou miernosťou. »

V krátkej odpovedi Otec Rotondi hovorí: « Je isté, že veľmi prísna výchova neprináša dobré výsledky. No na druhej strane aj prílišná povolenosť rodičov môže škodiť pri výchove. Vo Vašom prípade pravdepodobne obidvaja prechádzate v opačných smeroch. Radil by som Vám, keby ste si o tom raz spoločne pohovorili, pričom by každý z vás spokojne predložil dôvody, ktoré ho vedú k zvolenému spôsobu výchovy. Keby som azda mohol hovoriť aj s Vaším manželom, to by mohlo prispieť k vyjasneniu mnohých vecí. »

Vážne výchovné ťažkosti prezárdza aj list inej matky. Čítame v ňom: « Mám 18-ročnú dcéru, ktorá nás privádza do zúfalstva. V posledných mesiacoch sa citeľne zmenila; myslím, že stratila najcennejšiu vec svojho života — čistotu. Môj manžel ju často bije, ale bez výsledku. Chceli by sme ju dať do nejakého prísneho výchovného ústavu. Môžete mi poskytnúť nejaké informácie? »

Páter Rotondi odpovedá: « Žiaľ, nakoľko viem, nejestvujú výchovné ústavy, ktoré prijímajú 18-ročné dievčatá. To je vek, v ktorom sa pobyt vo výchovných ústavoch končí, a nie začína. Aspoň v Taliansku je to tak. Možno, že v zahraničí by ste našli niečo. V každom prípade Vám však môžem, milá pani, povedať, že výchovný ústav, či doma alebo v cudzine, by iba ešte skomplikoval život Vašej dcéry. Lebo čo môžete očakávať od cudzích myslí, sŕdc a rúk tam, kde vlastná matka sa vzdáva a nie je schopná ujať sa iniciatívy? Práve tomu by ste sa mali, drahá pani, vyhnúť. Poproste muža, aby sa nedával strhnúť k « tvrdým opatreniam », ale aby siahol k presvedčeniu: s trpezlivosťou a s uvádzaním vážnych dôvodov. A Vy takisto sa dajte znovu do reči s dievčatom; položte kameň na minulosť a pomôžte dcére získať si dôveru. Hľadajte — a nájdete — vhodnú chvíľu, aby ste mohli hovoriť s dcérou od srdca k srdcu. Azda ja mám radiť matke, mám jej vysvetľovať, ako sa hovorí s dieťaťom, ktoré dostalo od matky všetko? ».

Vzťahy medzi svokrou a nevestou

Od nepamäti a všade sú známe ťažkosti vo vzťahoch medzi svokrou a nevestou. To sa odzrkadľuje aj v korešpondencii pátra Rotondiho. Istá mladá žena mu píše: « O nejaký čas sa mi narodí dieťa, a nechcela by som žiť so svokrovcami... »

Otec Rotondi nádejnej matke odpovedá: « História ťažkých vzťahov medzi svokrou a nevestou je stará ako samo manželstvo. Nevieť, koľkokrát sa už podali vysvetlenia a navrhli sa vhodné pro-

striedky na uľahčenie týchto vzťahov. Teoreticky nevesta má právo bývať vo vlastnom dome s mužom, a keď príde čas — aj so svojim malým stvorením. Svokra by mala mať voľný prístup do toho domu, ale ako hosť a nie ako pani. V skutočnosti sa však môžu vyskytnúť prípady, keď takéto oddelenie životov nie je možné a manžel pociťuje veľmi silno synovskú náklonnosť voči matke, takže je ochotný skôr sa povadiť so ženou ako s matkou. Keď sa vyskytne takýto prípad, vtedy sa odporúča mladej žene, aby mala trpezlivosť a aby nezabúdala, že svokra je matka jej muža... Vy, milá pani, budete o krátky čas matkou. Môže byť, že Vaše maličké bude chlapec, ktorý bude rásť a jedného dňa príde domov zamilovaný do nejakej neznámej. Možno, že Vaša nevesta napíše — nie mne, lebo to sa už ťažko dá predpokladať, ale inému kňazovi a bude ho žiadať o radu, ako sa má správať voči svojej svokre (teda voči Vám). Akú radu by ste si želali, aby dal kňaz manželke Vášho syna? Predstavte si takú dobrú radu a začinite ju uvádzať do života Vy (vo vzťahu k Vašej svokre). »

A ešte raz o vzťahu svokry a nevesty. Jedna žena si sťažuje: « Keď som mala 30 rokov, opustila som zaujímavú a inteligentnú prácu, aby som sa mohla venovať celkom domu a manželovi. Ale keď príde moja svokra, všade pchá nos, a keď nájde prach aj v tých najnemožnejších kútoch, sťažuje si môjmu mužovi. »

Otec Rotondi odpovedá: « Celý Váš list dýcha dokonalosťou a ťažko je niečo Vám vyčítavať, ale... Bolo by dobre, keby ste si zopakovali katechizmus. Neurazte sa, keď Vám to hovorím! Pripomeňte si malú kapitolu, ktorú sme sa učili všetci, keď sme sa pripravovali na prvé sväté prijímanie. Začína sa takto: Skutky milosrdenstva. Medzi týmito skutkami je jeden, na ktorý ste hádam zabudli. Pripomínam Vám ho, lebo keby ste vedeli ako často aj ja ho musím používať! Tento skutok milosrdenstva je — trpezlivo znášať obťažné osoby. Drahá pani, je veľmi ľahké milovať dokonalé osoby. Ťažšie je milovať osoby, ktoré majú chyby. Ale je to veľmi kresťanské! »

Rajmund Ondruš

NOVOKŇAZI SLOVENSKA 1978

V nedeľu 11. júna 1978 Otec biskup Július Gábriš vysvätil v bratislavskom dóme za kňazov týchto absolventov piateho ročníka Teologickej fakulty:

JÁN BABJAK z Hažina, nar. 28-10-1953
JÁN BEDNÁR z Kurímy, nar. 1-4-1954
JÁN BLAHOVSKÝ zo Spiš. Podhradia, nar. 18-10-1951
MARIÁN ČERVENÝ z Topoľčian, nar. 17-6-1955
JOZEF DONOVAL z Ban. Bystrice, nar. 2-3-1955
JOZEF DVORSKÝ z Dubnice nad Váhom, nar. 22-1-1949
PETER FRANEK z Radavy, nar. 4-11-1953
JÁN GAJDOŠ z Fintíc, nar. 16-6-1954
PAVOL GAVENDA z Opatovej nad Váhom, nar. 19-9-1955
LADISLAV GURA z Oščadnice, nar. 27-8-1954
TEODOR KAMODY z Topoľčian, nar. 25-10-1954
JOZEF MACHO z Výčap-Opatoviec, nar. 19-3-1951
IVAN NEKORANEC z Kys. Nového Mesta, nar. 14-9-1955
MATEJ NEMETH z Bratislavy, nar. 18-1-1954
JÁN PODHÁJSKY z Ražňan, nar. 28-8-1937
JURAJ RENDEŠ z Kazimíra, nar. 6-2-1955
JÁN SALANCI z Lieskovca, nar. 1-2-1955
GUSTÁV SLANINKA z Dolian, nar. 29-7-1955
STANISLAV STOLÁRIK z Košíc, nar. 27-2-1955
JÁN ŠKROBÁK z Varína, nar. 8-8-1949
VLADIMÍR TOMKO z Okružnej, 26-3-1955

Podľa správ Katolíckych novín (číslo 24-1978, z 11. júna 1978) mal byť vysvätený za kňaza aj KORNEL BALÁŽ z Levoče, nar. 14-9-1952. Jeho meno sa však už neuvádza na primiciálnom obrázku novosvätcov, ktorý sa nám dostal do rúk. Na tomto obrázku je uvedené meno BARTOLOMEJA SÁLKU, ako vysväteného za kňaza, kým jeho meno nie je spomínané ani v Katolíckych novinách, ani v Duchovnom pastierovi (6-1978).

Radi sa pripájame k blahoželaniam, ktoré pri príležitosti vysviacky adresoval novokňazom Otec biskup Július Gábriš: « Bud'te kňazmi podľa Srdca Ježišovho, žite pre svoje povolanie a vychovávajúte pre svet dobrých ľudí. Ste zodpovední za rozvoj Božieho kráľovstva na zemi pre našu dobu. Nebojte sa žiť pre svoje vyvolenie. Posilu k vášmu životu v Kristovi nájdete pod križom, v tieni oltára. Milujte sa navzájom a bud'te takými, ktorých svetlo bude svietiť, žeby ľudia videli vaše dobré skutky a chválili Otca, ktorý je na nebesiach ».

Patnásť rokov ležal paralyzovaný. Vo Svätom roku 1975 ho priviezli do San Vittorino Romano k bratovi Ginovi. Ten sa nad nemocným pomodlil, chytil ho za ruku...

Aj dnes sa dejú zázraky

Muž, o ktorom bude reč v tomto článku, sa volá François Briant. Je to Belgičan, narodený 10. septembra 1911.

Po prvý raz ma na neho upozornili v lete minulého roku počas mojej púte do San Vittorino Romano. V chudobnej, drevenej budove neďaleko novej svätyne Nasej Pani Fatimskej sme čakali na stretnutie s bratom Ginom, oblátom Nepoškvrnenej Panny Márie. Brat Gino, ako to už mnohí zarste vedia, je mužom modlitby a utrpenia, horlivým mariánskym ctiteľom a nasledovateľom Ježiša Krista. Podobne ako Páter Pio aj on má na rukách a v boku stigmy. Nie div, že veľa ľudí, ktorí prichádzajú na púť do novej mariánskej svätyne, si želá vidieť brata Gina.

Často treba dlho čakať a tak si prítomní krátia čas modlitbou a zbožnými rozhovormi. Tak tomu bolo aj vtedy. Po skončení modlitby svätého ruženca sa ozval jeden írsky seminarista:

— Videli ste toho pána, čo sem pred chvíľou nazrel? On sa tu počas Svätého roku 1975 zázračne uzdravil. Ja som to sám videl osobne!

Prítomní spozorneli a posmelený študent pokračoval:

— Vidíte tam vpredu ten vozík? Na ňom ho priviezli. Celý bol paralyzovaný a už takmer zomieral. Po svätej omši sme prišli sem a brat Gino sa za neho pomodlil k Panne Márii a on tu bol pred všetkými uzdravený a začal chodiť. Tam na vozíku sú dve farebné fotografie, jedna pred uzdravením a druhá po uzdravení.

Vstal som, pozrel som si fotografie a vyšiel som von vyhľadať uzdraveného. Našiel som ho čoskoro. Po vzájomnom predstavení mi rád vyrozprával svoj prípad. Po návrate do Rima som začal dva-tri razy rozprávať pred niekoľkými kresťanmi tento príbeh, ale pretože nejavili veľký záujem, rozhodol som sa, že si to nechám pre seba. Veď predsa nie zázraky, ale živá viera je potrebná k spásu!

Stalo sa však, že som sa riadením Božím na jar tohto roku znova ocitol na púti v San Vittorino. Medzi prvými ľuďmi, čo som tam stretol, bol aj ten uzdravený. S radosťou sa ku mne priblížil. Mal som trochu viac času ako posledne a tak sme sa mohli

podrobnejšie, s ceruzkou a papierom v ruke, porozprávať o jeho prípade.

— Ako sa máte, François? — spýtal som sa.

— Veľmi dobre, len som dosť unavený, — odvetil.

— Ako to, že ste opäť v San Vittorino?

— Ó, ja teraz veľmi často cestujem medzi Belgickom a Talianskom. Obvyčajne sem sprevádzam pútnikov. Od môjho uzdravenia som tu bol aspoň tridsať ráz.

— Nechceli by ste mi ešte raz porozprávať o tom vašom uzdravení?

Jeho tvár sa rozžiarila a odrazu bolo možno cítiť okolo neho zvláštnu, voňavú atmosféru, ktorá ho obklopovala. Tuto zvláštnu vôňu bolo cítiť počas celého jeho rozprávania. Ja som však nedal nič najavo, lebo som chcel ešte raz počuť, ako to vlastne bolo.

— Viete, dôstojný otče, ja som bol na smrti chorý. Posledných patnásť rokov predtým, než som sa sem dostal, bol som paralyzovaný. Nemohol som vôbec chodiť. Mohol som iba sedieť na vozíku, alebo ležať v posteli.

V poslednom čase sa môj stav natoľko zhoršil, že belgickí lekári prehlásili, že už mi neostáva viac ako mesiac života.

— Mohli by ste mi povedať niečo bližšie o vašej chorobe? Máte o tom lekárske nálezy, potvrdenia? Jestvujú aj röntgenové snímky?

— Predovšetkým vás chcem opraviť. To nebola iba jedna choroba, ale celý komplex chorôb. Usiloval som sa liečiť všetkými možnými spôsobmi a tak mám o všetkom dosť dokladov.

— Môžete mi aspoň tie choroby vymenovať?

— Pravdaže. Sú to:

- 1) kórnatenie mozgu,
- 2) krčná artróza,
- 3) deformatívny zápal všetkých kĺbov,
- 4) nedokrvnosť srdcového svalu čiže ťažká angína pectoris,
- 5) diafragmatická hernia,
- 6) chronický zápal slinivky brušnej,
- 7) vred na dvanástniku,
- 8) obmedzená činnosť obličiek pľúcnych kamienkov,
- 9) reumatizmus,
- 10) zápal sedacieho nervu,
- 11) polyartróza, značne ohnutá chrbtica,
- 12) chronický zápal oboch očí,
- 13) chronický zápal desiateho mozgového nervu.

Napísal som si na kus papiera choroby, François ich skontroloval a pokračovali sme v rozhovore.

— Ako ste sa sem dostali v takom stave?

— Náš pán farár ma sem priviezol zvláštnym mikrobusedom, takže som mohol celú cestu ležať. Lekári mu to zakazovali. Hovorili, že tú cestu neprežijem. Nedali sme sa však odradiť.

Na sviatok Nanebovzatia Panny Márie 15. augusta 1975 sme už boli tu, na raňajšej svätej omši. Ja som ju sledoval pripútaný na vozík. Po svätej omši ma previezli do tejto drevenej budovy, kde sme chceli spolu s ostatnými pútníkmi pozdraviť brata Gína. Vtedy bol totiž Svatý rok a bolo tu veľa ľudí.

— Nuž dobre, ale ako ste sa uzdravili? — preušil som ho.

— Sedel som tu vpredu na tom vozíku, čo tam vidíte. Viem, že brat Gino sa za mňa pomodlil k Panně Márii a potom ma podržal na chvíľu za ruku. To, čo som vtedy pocítil, sa nedá ani vysloviť! Bolo to niečo nebeského, zvláštna vôňa a sily sa mi vrátili... asi tak ako dvadsaťročnému mladíkovi!... Keď som sa postavil na nohy, všetci prítomní boli prekvapení. No našli sa aj takí, ktorí šomrali: «Prečo sa práve on uzdravil a nie my?!»

Bol sviatok Nanebovzatia Panny Márie, ktorý v ten rok padol na piatok, deň umučenia nášho Pána. Predstavte si, že už o tretej po obede som bol v bazilike svätého Petra medzi pútníkmi z celého sveta, ale už na vlastných nohách!

V mladosti som bol v Belgicku členom Mariánskej legie. Myslím, že preto mňa Panna Mária uzdravila, lebo vedela, že potom budem apoštolovať, pretože ona vidí do budúcnosti. To som povedal aj študentom v jednej belgickej škole, keď sa ma spýtali, prečo Panna Mária neuzdravila nejakého chorého mladíka, ale mňa staršieho človeka.

— Aká je vaša adresa?

— Moja adresa je:

François Briant

Amsterdam straat 24

2000 Antwerpen - Belgicko.

— A lekári, čo povedali?

— Ti sa veľmi divili. Podrobil som sa opäť rôznym prehliadkam a röntgenovému snímkovaniu. Viete, čo je zaujímavé? Niektoré choroby bolo ešte na snímkach vidieť, ale ja som sa cítil celkom zdravý.

— To je voľajaké divné uzdravenie!

— Divné?! Nič nie je divné! V tom je práve ten zázrak, že podľa ľudskej vedy by som mal byť mŕtvý a ja sa už takmer tri roky dobre cítim a chodím. Tu, napríklad, pozrite sa mi na dlaň! — povedal François a ukazoval mi pravú dlaň. Videl som, že dlaň je v blízkosti prstov dosť zdeformovaná. François pokračoval:

— Vidíte, aj táto ruka bola paralyzovaná. Nemohol som vôbec býbať prstami. Deformácia síce ostala, ale ruka už perfektne funguje. Nebojte sa, len sa tej ruky poriadne dotknite a presvedčte sa o tom, čo hovorím!

Vzal som ruku a riadne som sa o veci presvedčil. Cítil som, že deformované miesto je tvrdé a videl som, že ruka normálne funguje.

— Nevieť, čo si mám o tom myslieť, je to zaujímavé, — poznamenal som.

— Ono to ani lekári nevedia vysvetliť.

— A čo o tom hovoria cirkevní predstavení? Podali ste im správu o vašom prípade?

— Pravdaže podal. Aj som ju doložil lekárskeymi nálezmi a röntgenovými snímkami, ale nemám ešte odpoveď.

— To bude dlhšie trvať. Cirkev tak ľahko neuznáva zázraky. Veci treba vždy dobre skúmať.

— Len nech to dobre preskúmajú! Bude to na väčšiu česť a slávu Božiu. Boh chce zachrániť dnešný svet prostredníctvom Panny Márie.

— I ja si to myslím, François. Ani veda, ani ideológia, ani žiadny politický systém nezachráni ľudstvo, ale iba Láska Božia, ktorá prišla na svet skrze Pannu Máriu. A my, ak sa chceme spasiť, musíme odpovedať na túto Lásku našou láskou: zachovávať prikázania, milovať Boha a bližného.

— To je to pravé pokánie, ku ktorému Panna Mária vyzýva svet v posledných zjaveniach. Mnobí ľudia to, žiaľ, nevedia pochopiť. Preto sa treba veľa modliť, trpieť i apoštolovať a nakoniec jej Nepoškvrnené Srdce bude triumfovať!

— Máte pravdu, François. Pomodlite sa aj za mňa.

— A vy za mňa, otče. Do videnia!

— Do videnia, François, ak nie tu, tak niekedy v nebi...

Zaznamenal Jozef Rajčák

Tri veci sú nutné človeku, aby bez väčších otrasov zvládol i ťažšie životné úder: zmysel pre dobrodružstvo, zmysel pre humor a viera. Tu nemožno povedať zmysel pre vieru. Na to človek zmysly nemá, iba ak dajakú prirodzenú vlnu prijať vieru. Pouvažujeme teraz v krátkosti o týchto troch vlastnostiach zrelého a vyrovnaného človeka.

ZMYSEL PRE DOBRODRUŽSTVO je vraj typický pre mladých. Je v tom kus pravdy, ale hranicu mladosti treba posunúť veľmi vysoko, alebo hneď naznačiť, že ide o mladost' ducha. Ludi, ktorí si zachovali — alebo v istom zmysle nadobudli — zmysel pre dobrodružstvo, ťažkosti nezlomí, ale ich vyzývajú — ako pri súboji — k vypätiu všetkých síl. Ba sú i taki, ktorí nielenže prijímajú rukavicu, ale nachádzajú akýsi druh zadost'učinenia alebo dráždidla, kedykoľvek sa ocitnú v ťažkej situácii. Majú už vopred radosť z toho, že sa z tvrdze vysekajú. To posilňuje ich dôveru v seba a utvrdzuje ich v istote, že sa im všetko podari. V istote! — To bude azda prisilné slovo. Lebo stopercentná istota nikde nejestvuje. A keby niekde skutočne jestvovala, tak by bolo po dobrodružstve. Lebo k jeho podstate patri určitá dávka rizika. A práve to robí situáciu zaujímavou a núti človeka, aby hral so všetkými figúrkami, zapal do činnosti všetky svoje mohúcnosti, duchovné, psychické, telesné, fyzické, individuálne, spoločenské a pod.

Stari Gréci mali porekadlo, ktoré odzrkadľuje tento aspekt ľudského životného postoja: « Kalos o kindinos — krásne je nebezpečenstvo ». A Gréci mali veľmi vyvinutý zmysel pre dobrodružstvo. Každá stránka ich rozsiahlej mytológie svedčí o tom. Riziko na jednej strane a odvaha, spojená s chladným rozumom na druhej strane, tvorí nerv najkľasickejšieho dobrodružného literárneho diela Odysea. Naše dobrodružné romány a filmy — napríklad tie z divokého západu — predstavujú ľudské osudy v tom istom kľúči a vedú stále priťahovať pozornosť na seba — ibaže zmysel pre dobrodružstvo mnohých ľudí začína a končí tu: úplne tak ako záujem o šport u mnohých ľudí začína a končí sedením pre televíziu.

My mladí

Zmysel pre dobrodružstvo, humor a viera

Ludi so zmyslom pre dobrodružstvo ťažkosti nezlomí, ale ich skôr vyprovokujú, aby rozvinuli všetok potenciál svojej osobnosti a ukázali, čo vedľa. Život hrá na všetkých klávesoch ich osobnosti a všetci, ktorí ich pozorujú, sú uchvátení ich inteligenciou, nápadmi, silou, odvahou, šikovnosťou a pod. U protagonistov tohto zápasu to vyvoláva pocit sily, sebadôvery a životnej radosti.

Druhá vlastnosť zásadnej dôležitosti na zvládnutie ťažkých situácií, ale aj dennej monotónie, pripadne celej reťaze viac-menej závažných neprijemností, neúspechov a vôbec každého druhu ťažkosti je **ZMYSEL PRE HUMOR**. Definovať túto psychicko-duchovnú mohúcnosť je dosť ťažko, lebo ide o čosi životne bezprostredné. Dá sa to však dajako opísať: Kto má humor, neberie veci, udalosti, ľudí ale nado všetko seba prehnane vážne, lebo hneď na prvý pohľad objaví vo všetkom aj svetlú, prijateľnú, dobrú, ba i veselú, prípadne komickú stránku a sústredí sa na ňu. Prirodzene, že to predpokladá poznanie a kotvenie v niečom, čo sa berie absolútne vážne. Preto možno humor posunúť až do sféry metafyzickej. A právom,

lebo len človek je ho schopný. Nebrat' vážne veci, situácie a iných, to dokážu mnohí. Taki ľudia však nemajú humor vo vlastnom zmysle. Ten začína až tam, kde človek prestáva brať vážne aj seba, ale vždy — a to sa zdá zásadne dôležité — v transcendentálnom vzťahu k tomu, čo je skutočne vážne. Preto je humorista vždy viac objektívnejší ako nehumorista. Odstup mu umožní, aby zbadal, že veci sú zložitejšie a bohatšie, ako sa to na prvý pohľad môže zdať tomu, kto vidí len jednu stránku vecí. Ak sa k humoru pridrži ešte aj schopnosť objaviť vo veciach i komický prvok, dosahuje sa veľmi vzácny vrchol toho radosťnejšieho názoru na svet. Netreba pripomínať, že komickosť nie je príliš zriedkavou prisadou ľudských situácií; zriedkavi sú však ľudia, ktorí ju vedľa objaviť a vyjadriť rýchle a presne.

Tretím predpokladom na zvládnutie života v jeho denných problémoch, ale nado všetko života ako celku je **VIERA**. Zmysel pre dobrodružstvo a pre humor — ako sa zdá — závisia od činiteľov, ktoré pre ich zakorenenosť v samej fyziopsychicko-duchovnej jednote človeka nemožno výchovou zasadiť. Čosi v tom-ktorom človeku pre tieto životné postoje už vždy muselo byť. Nie tak pre vieru. Schopnosť veriť — aspoň v tom najzákladnejšom zmysle — patri k ľudskej podstate ako takej. Ak sa však u niekoho nevyvinie, treba to pripísať nesprávnej výchove. Viera sa totiž vyvíja zo vzťahu, ktorý človek nadobudne k nekonečnému božiemu Ty, zo vzťahu ja-Ty vo vertikálnom zmysle. Kto ju má, ten nevidí svet ako javisko, na ktorom sa predstavuje nezmyselná hra slepých síl. On vie, tuší, dôveruje, že napriek všetkému má táto hra svojho režiséra, i keď je neznámy, málo poznateľný, ale predsa reálny a zavše dosť jasno pociťovaný. Tento režisér — spolu s hercom-človekom — vytvára trámu každého ľudského osudu a celých svetových dejín. Kto je o tomto presvedčený, ten nikdy nestraca hlavu. Vie, že za každých okolností mu niekto stojí blízko, že niekto bdie nad jeho osudom. To mu dodáva istoty, chuti do života a vytvára predpoklad pre zmysel pre dobrodružstvo a humor.

Podmienky úspešného života sú teda tri: duch dobrodružstva, humor a viery. Jedine zmysel pre dobrodružstvo nestačí. Človek by sa mohol ľahko stať obciou naivnej alebo nebezpečnej triaľosti. Ani zmysel pre humor sám o sebe nestačí. Človek by mohol skončiť v ľadovom cynizme. A viera, ani tá sama o sebe nestačí? — Nazdávam sa, — vo všeobecnosti — že nie. Veriaci by ľahko mohol upadnúť do bigotnosti.

Ani všetky tri postoje samy o sebe nestačia, ak by ich človek používal ako daťaké šaty, ktoré si na seba obliečie — raz tie, inokedy iné. Všetky tri postoje sa musia používať spolu. Všetky tri naraz ako jeden jediný životný postoj. Tam, kde zlyhá humor — lebo život je často veľmi tvrdý, pride na pomoc pevnosť a odvaha, prýštiaca zo zmyslu pre dobrodružstvo. Sú však situácie, ktoré sa nazývajú hraničné, kde ide o všetko, kde zmysel pre humor a pre dobrodružstvo prestáva byť nie-

čím pozitívnym — a začal by byť prejavom šialenstva — tam nastupuje viera. Ona spôsobí, že sa úsmev na tvári človeka nemusí vysvetľovať ako grimasa naivky, pochábeľa alebo cynika.

Znamenalo by to, že viera je potrebná len vtedy, keď človek nevie nijako ináč vyhrať svoju ľudskú rolu? — To by bolo nesprávne chápanie. Viera je potrebná ako — teologicky to azda nebude znieť najlepšie — ako prísada do humoru a dobrodružstva, a to i vtedy, keď ide o každodenné problémy obyčajného človeka. Viera ho posilňuje v sebavedomí spoliehať sa na seba a vziať na seba malé ale i veľké riziká, a to preto, lebo človek vie, že za nim stojí sám Stvoriteľ. Bez viery je život — ako celok — nedostupný ani humoru ani dobrodružstvu, lebo aby človek mohol niečo relativizovať, nebrať vážne, musí niečo nerelativizovať a brať vážne — absolútne vážne.

Anton Hlinka

BYŤ OTVORENÝMI

Kedysi sme sa otvárali druhým, otvárali sme sa problémom, nástočivým otázkam. Dnes sme jednoducho « otvorení ». Často sa nám prihodí stretnúť sa s ľuďmi, ktorí priam « cítia » — aj keď sa to bude zdať zvláštne — že majú veľkú « otvorenosť » ku všetkému.

Tí, ktorým sa zdá, že nie sú otvorení, nech sa nestrachujú. Aj oni sa môžu otvoriť; stačí, keď budú tísniť dopredu určité problémy.

Teda, buďme otvorení! Aj keď tá « otvorenosť » nás pripodobní oknám, dverám, dieram a škatuliam od sardiniek. No, ale keď sa raz otvoríme, budeme sa vedieť držať stále « otvorení »? Nevznikne nebezpečie prievanov?

Dnešný štyl pastoraľno-ekleziálno-katechetických rečí mi privádza na myseľ riek, čo tiekla za humnom môjho domu. Na jar, keď bola rozvodnená, bolo vidieť na nej plávať polámané konáre, haraburdie, staré handry a niekedy aj zdochliny. Potom, istého dňa, stala sa opäť tichou, priezračnou riečkou, v ktorej plávali rybičky a deti sa veselo kúpali.

NANEBOVZATIE

Ako blesk svetlom obklopený žije
jej živá duša v tele oslnenom!
V byzantskom zlate večnej liturgie
nebo sa celé rozlieha jej menom,

je ako voda, ktorá na krištáli
jeruzalemských Benátok sa pení
trbletným privalom, je neustály
zdroj pevnej nádeje, štít okridlený.

Boh vyplnil, čo bolo nápoďou,
a v každom jeho prisľube sa brieždi.
Pod nohami máš mesiac Mohamedov,
okolo hlavy Newtonove hviezdy,

ó, dokonale vykúpená žena!
Posadili ťa za katedru, lebo
na Syna hľadiš taká sústredená,
že lásky učíš vševediace nebo.

Karol Strmen

Dňa 26. mája tohto roku bol vo Vatikáne publikovaný dokument Pápežskej komisie pre pohyb obyvateľstva a turistiku pod názvom « Cirkev a ľudská mobilita ». Text vo forme listu, ktorý je adresovaný biskupským konferenciám, vysvetľuje pastoračnú orientáciu pre ľudské kategórie, na ktoré rozličným spôsobom vplyvajú javy modernej mobility. Dokument je adresovaný aj kňazom, rehoľníkom, rehoľníckam i katolíckym laikom, ktorí sú činní v apoštoláte ľudských kategórií, z ktorých v dokumente sú uvedené iba najdôležitejšie: vystažovalci, vyhnanci, politickí utečenci, študenti, námorná a riečna posádka, robotníci posádky a cestujúci, pútnici, turisti a užívatelia cestných dopravných prostriedkov.

V CIRKVI NIKTO NIE JE CUDZINCOM

V úvodnej stati dokumentu sa hovorí, že Cirkev sa s veľkou starostlivosťou venuje problémom, ktoré sú dôsledkom modernej mobility. Vystažovalci, opúšťaj svoj domov, hľadajú v cudzom svete nové možnosti života. Vo väčšine prípadov ide o robotníkov, ale aj o politicky prenasledovaných občanov, ktorí hľadajú slobodu, o študentov, turistov a pod. Je však rozdiel medzi mobilitou, ktorá je dôsledkom slobodného rozhodnutia zainteresovaných osôb a mobilitou, ktorá sa rodí z prinútenia, či už z dôvodov politických, ideologických alebo materiálnych. Toto základné rozlišovanie zohľadňuje Cirkev pri svojej službe mobilnému svetu. Uprednostňuje preto, v evanjeliovom zmysle, kategórie najviac postihnuté modernou mobilitou. Všetky tieto skupiny však prichádzajú do styku s novým prostredím ako i s novou spoločnosťou.

Mobilita ako jav modernej doby

Prvá časť dokumentu je venovaná mobilitě ako javu modernej doby. Pohyblivosť je dôsledkom vedeckého a technického rozvoja, ktorý je sprevádzaný náhlými zmenami. Ide o jav veľmi zložitý, pričom dôležitú úlohu majú viaceré prvky. Napríklad je to snaha po právnom a politickom zjednotení ľudstva, snaha po vnútornej nezávislosti štátov, rozdiely medzi bohatými a chudobnými krajinami, snaha o zaistenie sociálnych výhod, pokrok v oblasti spoločenských hromadných oznamovacích prostriedkov atď. Hospodárstvo sa stalo planetárnym a politika získala svetové dimenzie. Toto všetko má za následok podstatné zmeny v ľudstve. Dôležitejšia, ako rozmer a rytmus týchto zmien, je ich kvalita. Človek v podobných podmienkach na jednej stra-

ne, si môže prehliť a poopraviť svoje stanovisko a presvedčenie, na druhej strane ale môže sa stať obeťou jednoduchého relativizmu. Preto zmeny, ktoré prebiehajú v človeku v dôsledku modernej mobility, majú takmer vždy popri svetlých aj tienisté stránky. Nikdy však nemožno považovať mobilitu za nepriateľa Cirkvi. Za « drámu dnešnej doby » možno považovať prerušenie spojiva medzi vierou a modernou kultúrou, čo má za následok nerovnováhu medzi novým spôsobom života a kresťanskými prejavmi zo včerajška. Za istých okolností ustupuje pomerne silno do pozadia aj náboženská horlivosť. Čím rýchlejší je prechod zo spoločnosti rodinnej, jednoduchšej, roľníckej na zložitú, priemyselnú, dynamickú, bohatšiu, tým väčšie krízy vznikajú.

V takýchto podmienkach viera nemôže byť iba dedičstvom, ktoré treba zachovať a udržiavať, ale skutočnosťou, ktorú treba prehľbovať, rozvíjať a šíriť.

Cirkev a javy ľudskej mobility

Úlohou Cirkvi je v prvom rade hlásať svetu « Radosnú zvesť ». Ona musí byť, aj pre tento svet v pohybe, soľou a svetlom. Radosť a nádej, žalosť a úzkosť ľudí dnešnej doby, najmä chudobných a všetkých, čo trpia, sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov (GS, 1). Cirkev preto neustále vedie dialóg aj so svetom mobility a to v rozličných formách, vždy s nádejou lepšej budúcnosti, v snahe prekonať isté zlé. Konečným cieľom je jednota a bratstvo. Úlohou Cirkvi je oduševňovať celý sociálny svet. Ona chce vybudovať vo svete mier, ktorý, ako hovorí Ján XXIII., spočíva na štyroch pilieroch. Sú to: pravda, spravodlivosť, láska a sloboda. Vedomie, že v Kristovi Cirkev vykúpila človeka, robí z nej experta ľudskosti a zavazuje ju, aby s najväčšou starostlivosťou hlásala a ochraňovala ľudské práva. Lebo základným princípom náboženských snáh je dôstojnosť človeka, bez akejkoľvek možnosti diskriminácie.

Nepokojné prostredie vo svete mobility vyžaduje zodpovedajúci spôsob pastoračnej činnosti. To znamená, že mobilite dnešného sveta musí zodpovedať pastoračná mobilita Cirkvi. Dôležitá je práva veriacich už predtým, než sa rozhodnú pre zmenu svojho životného prostredia. Je to úloha bežnej pastoraácie, ktorá musí začať s prípravou veriacich na mobilitu už v katechéze. Za túto činnosť je zodpovedná miestna cirkev. Každý veriaci si musí byť vedomý svojich povinností a mal by sa podrobiť vo svojom záujme takejto príprave, aby bol potom schopný žiť ako kresťan, aj mimo svojho náboženského prostredia.

Pohostinnosť a milé prijatie sú prejavom kresťanskej lásky. Preto veľkú zodpovednosť nesie aj cirkev, ktorá prístahovalcov prijíma. Prvým predpokladom pre dobré spolunažívanie je, aby sme sa

zbavili predsudkov. Emigrant v Cirkvi nie je nikdy cudzincom. Je členom Božieho ľudu, kresťanského spoločenstva, ktoré je stále na pozemskej púti a nie je možné, aby mu toto spoločenstvo odporelo prostriedky a dobrá spásy. To znamená, že miestna cirkev, do ktorej prístahovalec prišiel, je zodpovedná za pastoračnú starostlivosť o nového príslušníka kresťanskej rodiny.

Dôležitá je vzájomná spolupráca medzi miestnymi cirkvami tak odchodu ako i príchodu vysťahovalcov. Pri dobrej spolupráci možno prekonať aj rozličné hrádze a nedorozumenia. Pri pastoraácii obyvateľstva sveta mobility farnosť a diecéza sa nemôžu obmedziť len na svoje geografické hranice. Musia sa otvoriť pre svet, aby dosiahli svojich veriacich tam, kde sú. Farnosť sa musí dať do služieb svetu. Javy modernej mobility dávajú Cirkvi možnosť uplatniť svoju identitu a poslanie.

Cirkev v službách sveta mobility

Tretia časť dokumentu predstavuje Cirkev v aktívnej činnosti vo svete ľudskej pohyblivosti. Zaangažovanie Cirkvi do sveta mobility siaha ďaleko do minulosti. Po Druhom vatikánskom koncile všetci členovia Božieho ľudu sú pozvaní, v celkom novom duchu, k spolupráci na spoločnom diele spásy. V prvom rade sa vyžaduje veľká citlivosť a porozumenie voči problémom mobility, ich náboženské poňatie, tiež pastoračné, misijné, sociálne a pod. Toto nemôže byť úlohou iba vzdelancov a odborníkov. Ich snaha by nebola dostatočne účinná bez pomoci a podpory všetkých veriacich. Osobitnú úlohu tu majú katolícki laici. Ako svedkovia skúseností vo svojom prostredí, laici stoja v prvej línii pri šírení posolstva spásy. Tento apoštolát laikov jednotlivcov, je veľmi potrebný a naliehavý v krajinách, kde je vážne obmedzená sloboda Cirkvi. V takýchto veľmi ťažkých pomeroch laici, pokiaľ možno, nahrádzajú kňazov, vystavujúc nebezpečenstvu aj svoju osobnú slobodu, ba zavše i život. Vyučujú kresťanské náboženstvo tých, čo žijú v ich prostredí, učia ich nábožne žiť a katolícky zmýšľať, nabádajú ich často pristupovať k sviatostiam a pestovať nábožnosť, najmä eucharistickú (AA, 17).

Osobitné pastoračné funkcie vo svete mobility majú kňazi, rehoľníci a rehoľníčky, vždy v súvislosti s istou kategóriou obyvateľstva. Tak možno dnes hovoriť o « kaplánoch mora, turistíky, letiska alebo ciest ». Rehoľné sestry vo svojej materinskej starostlivosti sa venujú nadovšetko deťom a starcom. Dokument zdôrazňuje, že túto namáhavú prácu nemožno zvládnuť bez dokonalej predbežnej prípravy. Preto treba formovať pracovníkov pre pastoraáciu vo svete mobility v seminároch, v špeciálnych kurzoch a pod. Veľké uplatnenie vo svete mobility má aj stály diakonát, ďalej biskupské komisie a prirodzene Pápežská komisia pre pohyb obyvateľstva a turistiku, ktorá je aj autorom dokumentu.

Na záver tohoto krátkeho prehľadu možno povedať, že ústrednou ideou dokumentu je: v Cirkvi nie sú a nemôžu byť « cudzinci ». Všetci veriaci, bez ohľadu na národnosť a postavenie, majú rovnakú dôstojnosť a všetci majú tie isté práva. Z tohoto konceptu vychádza i potreba zaistiť menšinovým skupinám pastoračnú starostlivosť v miere, metódami a inštitúciami, ktoré zodpovedajú ich spôsobu života. Vo svojej pastoračnej starostlivosti dokument zrejme nezastiera ľudské a sociálne problémy,

ktoré musia prekonávať spomínané skupiny obyvateľstva. Dáva však aj konkrétne smernice pre objektívnu koordináciu pastoračnej služby, ktorá je zameraná na pomoc svetovej mobility.

Osobitným charakterom nového dokumentu je skutočnosť, že rozoberá pohyblivosť obyvateľstva ako jav sám o sebe, pričom upresňuje spoločného pastoračného menovateľa v rozličných, často veľmi zložitých formách mobility.

Timotej Masár

V nedeľu 18. júna t.r. otcovia saleziáni Augustín Lovíšek, Andrej Paulíny a Vít Ušák oslavili 25. výročie kňazstva. Na fotografii ich vidíme v kruhu koncelebrantov. Básnik Gorazd Zvonický venoval každému jubilantovi sonet.

Tu prinášame sonet venovaný otcovi Andrejovi Paulínymu.

PO SADE CHODÍM

Po sade chodím ako pri prehliadke vojakov. Vidím pod konármi drúky a myslím: Vetvy, to sú kňazské ruky ohnuté k zemi, bo ich ťaží sladké

ovocie skutkov pri päťadvadsiatke, keď k zrelým plodom družia sa aj puky, a myslím: Iste budú sa aj zdnuky podobat' v kráse Ježišovej Matke.

Nie včela, lež Duch Svätý s darom peľu sa z neba vhrúžil do kvitnúcej mladí, napätej st'a luk k nadhviezdnemu cieľu,

a vinič musí rodiť, ak ho sadi Vincúr, čo divy narodenia koná, hoc zjalovejú všetky ľudské loná.

Gorazd Zvonický

SLOVENSKÁ PÚT DO LURDU

bude aj tohto roku v rámci celonárodnej francúzskej púte od 11. do 17. augusta. Púť bude viesť otec Jozef Strečanský, slovenský misiónár z Belgicka.

Odchod z Paríža z Gare d'Austerlitz 11. augusta (piatok) predvečerom a príchod z Lurdu do Paríža 17. augusta (štvrtok) ráno. Výdavky: cestovné vlakom II. triedy (tam a späť) 160 fr. frankov. Lehátko (kto bude chcieť) 60 fr. frankov. Hotel, ubytovanie a strava: kategória « B » 440 fr. frankov, kategória « C » 375 fr. frankov. Zápisné s poistením 25 fr. frankov.

Poriadatelja prosia všetkých záujemcov, aby poslali prihlášku s počtom osôb na Mission Cath. Slovaque, 64, rue Riquet, 75019 PARIS najneskôr do 20. júla.

S prihláškou treba poslať aj preddavok 50 fr. frankov, aby sa vyhol zbytočným výdavkom v prípade, že niekto z prihlásených nepríde na púť. Preddavok sa každému, čo sa púte zúčastní, vráti.

Blíže informácie ako aj presný odchod vlaku oznámi Slovenská misia v Paríži záujemcom listovne.

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY NA MESIAC AUGUST

Aby úcta k Panne Márii, Kráľovnej apoštolov, viedla veriacych k horlivejšiemu šíreniu evanjelia medzi ľudmi.

Aby kresťania v Latinskej Amerike vydávali účinné svedectvo o vlastnej viere a oduševnene vykonávali misionársky apoštolát.

Od 24. augusta do 8. októbra tohto roku bude mesto Turín javiskom význačnej udalosti. Pri príležitosti 400-ročného pobytu Posvätného plátna v turínskej katedrále (bolo prinesené zo Chambéry roku 1578), bude táto vzácna relikvia vystavená úcte veriacich. Očakáva sa vyše päť miliónov pútnikov z celého sveta, ktorí budú mať možnosť obdivovať najvzácnejšiu relikviu vystavenú na hlavnom oltári za neprestreliteľným sklom, z trojštvo metrovej vzdialenosti.

TIETO KRVAVÉ ODTLAČKY SÚ

Posvätné plátno (Santa Sindone) je štyri metre tridsaťšesť centimetrov dlhá a jeden meter desať centimetrov široká plachta, na ktorej vidno zreteľné krvavé odtlačky rán človeka, ktorý bol hrozne stýraný, bičovaný a ukrižovaný. Mnohí učitelia, zvaní syndonológovia, lekári a archeológovia (spomenieme len niektorých ako napr. dr. Barbet, dr. Hynek, dr. Judica Cordiglia, mons. Ricci) po dôkladných štúdiách prišli k uzávieru, že ide o plátno, do ktorého bolo zavinené mŕtve telo Ježiša Krista po jeho ukrižovaní a sňatí z križa.

Posvätné plátno a veda

Keď roku 1898 fotografista Secondo Pia, ktorý prvý fotografoval *Posvätné plátno*, uprel svoj zrak na fotografickú platňu, ktorú vyvolával vo vývojke, div nezamdlel od dojatia. Na fotografickej platni sa utváral pred jeho očami postupne zreteľnejší a zreteľnejší nie negatívny, ale pozitívny obraz ľudskej tváre. Tváre, ktorá dojímalá a priťahovala... Len čo sa fotografista prebral od dojatia, prebehla mu hlavou táto myšlienka: keďže sa na platni vo vývojke objavil pozitívny obraz, to znamená, že samotné odtlačky na plátne musia byť vlastne negatívnym obrazom.

Keď sa rozšírila zvesť o fotografickom objave a keď sa zistilo, že Secondo Pia nič « neretušoval », obdiv sa zmocnil všetkých záujemcov o relikviu. Zástancovia autenticity *Posvätného plátna* dostali do rúk ďalší nový dôkaz, že odtlačky nie sú maľbou. Veď ako mohol niekto myslieť namaľovať negatívny obraz pred vynajdením fotografie? To sa zdalo všetkým nemožnosťou a tým sa potvrdilo, že odtlačky nemôžu byť výplodom maliarskeho štetca, ako to viacerí tvrdili.

Fotografie, ktoré urobil s dokonalejšími foto-

grafickými prístrojmi v roku 1933 Giuseppe Enrie a v roku 1969 profesor Judica Cordiglia za pomoci Woodových lúčov, len potvrdili intuíciu prvého fotografistu relikvie Seconda Pia.

Ako vlastne vznikli odtlačky na plátne?

Židia upravovali mŕtvolu tak, že rozprestrelí plátno, položili naň mŕtvolu, prikryli ju druhou polovicou plátna a potom ju omotali dookola úzkymi pásmi z plátna. Evanjelisti nám zaznačili, že nakoľko sa blížil sviatok židovskej Veľkej noci, Nikodém, Jozef z Arimatie a nábožné ženy napochytro pochovali mŕtve Kristovo telo. Nestačili ho ani poumývať; natreli ho len myrhou, aloe a voňavkami, s úmyslom, že ho náležite pochovajú po sobotňajšom sviatku. Krvavé stopy po ranách sa mohli teda ľahko odtlačiť na plátno. Chemická reakcia krvi, potu, myrhy, aloe a olejov spôsobila, že odtlačky sa zachovali celkom zreteľne až dodnes.

Avšak moderná fotografia nám priniesla ďalšie senzačné objavy. V roku 1973, keď bolo po prvý raz predstavené *Posvätné plátno* na televízii, profesor Judica Cordiglia vyfotografoval relikviu s ultrafialovými lúčmi a vo Woodovom osvetlení. Tieto fotografické snímky poslal potom technikom do *Jet Propulsion Laboratory* v Pasadene v Spojených štátoch amerických, aby ich podrobili tomu istému procesu analýzy, akému boli podrobené fotografie planéty Marsa. Proces sa zakladá na tom, že každá fotografia je pomocou zvláštného prístroja *scanner* rozložená na série maličkých bodov (priemeru jeden micrón). Každý z týchto bodov je označený zvláštnym kódexovým číslom, ktoré vyjadruje jeho svetelnosť a je určené na základe karteziánskych súradníc. Automatický počítač vypracoval potom na týchto kódovaných číslach ďalšie správnosti. Počítač

KOBY PIATYM EVANJELIOM

Fotografia predstavuje obraz tváre, ako ju vidno na Posvätnom plátne. Tento obraz je skorej negatívny ako pozitívny obrazom. Tak získali syndonológovia ďalší dôkaz, že odtlačky nie sú maľbou. Ved' ako mohol niekto namaľovať negatívny obraz pred vynajdením fotografie?

individualizoval všetky body vzťahujúce sa na tkanivo plátna a na nesčíselné bodky prachu, ktorý sa počas stáročí usadil na plátne. « V tomto bode — píše Bruno — odlúčiac všetky kódované čísla, vzťahujúce sa na tkanivo a na zrníčka prachu, bolo možné dosiahnuť elektronické fotografie organických škvŕn na plátne omnoho presnejšie a jasnejšie, ako tie, už veľmi dobré, čo zachytil profesor Judica Cordiglia. Jasné a evidentné znaky organickej hmoty Kristovho tela hovoria nám veľmi výrečnou rečou o strašnom Kristovom umučení a krížovaní.

Umučenie podľa elektronického počítača

Na základe týchto elektronických fotografií môžeme zrekonštruovať napríklad celú dynamiku bičovania: korbáč, ktorý použili kati na bičovanie nebol iba *úderný*, ale aj *trhajúci*, to znamená, že popri olovených guľôčkach na konci remeňa boli aj háčiky, ktoré trhali napuchnutú kožu tela. Ježiš bol istotne bičovaný v sklonenej polohe, a nie vystretý, ako to predstavil Zeffirelli vo svojom filme *Mesiáš*. Kati pri bičovaní boli dvaja a zasadili Kristovi okolo stodvadsať rán po celom tele, okrem prs. Počítač vypočítal dokonca silu dopadu jednotlivých úderov.

Počítač ďalej zistil, že Ježišovi nebol vtlačený na hlavu iba akýsi veniec z tŕnia, ale priam celý koš, ktorý poranil na mnohých miestach Kristovu hlavu.

Pravá strana tváre je úplne dorážaná. Na líci vidieť stopy po barbarských úderoch palicou a nosná chrupavka je celá rozmliaždená.

Na pleciach vidieť silné odreniny. Sú to stopy po ťažkom priečnom dreve kríža (patibulum), ktoré si odsúdenec musel vyniesť na chrbte na miesto krížovania. Lenže počítač pomohol objaviť aj ďal-

Na prvej fotografii vidno stopy po ukrutnom bičovaní, kým druhá fotografia jasne dokumentuje, že Ježiš Kristus bol pribitý na križi v zápästiach, a nie na dlaniach, ako sa dlho verilo.

šie zaujímavé podrobnosti. Na členku ľavej nohy vidieť stopy po povraze. To sa vysvetľuje tak, že kati najprv priviazali silný povraz Ježišovi na ľavý členok, potom tým istým povrazom previazali priečne drevo na jeho chrbát, a pokračujúc tým istým

povrazom zviazali ho na ľavý členok predchádzajúceho lotra a potom ešte ďalej pred ním idúceho druhého lotra. Takto bola zviazaná celá trojka nešťastných odsúdencov. Kristus bol posledný v rade. A čo je strašné, kati bičovali dvoch lotrov počas celej cesty na Kalváriu, a tak každé trhnutie povrazom zhodilo Krista na zem. Jasne o tom svedčia udreeniny a opuchliny na kolenách, zvlášť na ľavom kolene.

Taktiež aj dynamiku križovania a Kristovu agóniu nám pomohol odhaliť počítač. Ježiš bol pribitý na križ tromi klincami, dvoma v zápästiach rúk a nie na dlaniach, ako maľovali maliari na obrazoch, veď dlane by neboli udržali celú váhu tela. Jediným klinom boli prebité obidve nohy. O tento klin sa občas vzoprel Kristus za ukrutných bolestí, aby sa mohol trochu pozdvihnúť na križi a nabrať vzduchu do pľúc. Z odtlačkov pramienkov krvi na ramenách sa dá ľahko vyčítať, že ukrižovaný Ježiš viac ráz zmenil polohu na križi. Keď jeho telo viselo sklesnuté, krv z rán na zápästiach tiekla po dĺžke ramien. Keď sa ukrižovaný trochu pozdvihol, aby sa nezadusil a mohol povedať « sedem slov », opierajúc sa pritom celou váhou o klin na nohách, krv tečúca z rán zmenila smer a padala na zem.

V spodnej časti *Posvätného plátna* počítač odhalil stopy, ktoré voľným okom nie sú viditeľné. Sú to stopy prstov a dlaní zakrvavených rúk tých, čo zložili mŕtve telo z križa a položili ho na plátno, a potom ho zabalené v plachte odnášali do hrobu.

Palinologické výskumy

V posledných rokoch prekvapil syndonológov ďalší senzačný objav. Profesor Max Frei, riaditeľ vedeckého oddelenia kriminálnej polície v Zürichu, bol prítomný počas televízneho predstavenia plátna v sieni, kde bola relikvia vystavená. Spolu s profesorom Robertom Spigom a Auréliom Gliom, priložil na chvíľu na plátno zvláštne lepkavé pásky, ktoré majú schopnosť zachytiť mikroskopické peľové zrnká, ktoré sa na plátno usadili počas storočí. Vo vzduchu totiž vždy víria peľové zrnká, ktoré keď sa zachytia a dajú pod mikroskop, je ich možné triediť a porovnávať štúdiom je možné zistiť, akým rastlinám patria. Tento nový spôsob sa volá palinológia. Právom sme teda zvedaví, či na Posvätnom plátnu sa nachádzajú peľové zrnčeka tých rastlín, ktoré sa vyskytujú len v Palestíne.

Na jar roku 1976 Max Frei, ktorý nie je katolíkom, zverejnil výsledky svojich štúdií. Vyhlásil: « Neviem povedať, či v tomto plátnu bolo zavinené Kristovo mŕtve telo. Môžem však celkom istotne potvrdiť, že toto plátno pochádza z čias Ježiša Krista a že bolo za istý čas, bez akéhokoľvek omylu, v Palestíne, potom v Turecku, Francúzsku a nakoniec v Taliansku, a to v časoch, o ktorých dejepisné záznamy tvrdia, že sa na tých miestach Plátno nachádzalo. »

Naliehavá otázka

Prvý, prísne vedecký overený výsledok, ktorý sa vynára po dlhých štúdiách, je nasledovný: škrvny, odtlačky na Turínskom plátne nie sú nijakou malbou, ale sú to odtlačky ukrižovaného človeka, ktorý bol do plátna zavinený takmer pred dvetisíc rokmi.

Mons. Júlis Ricci, jeden z najpripravenějších skúmateľov Turínskeho plátna, napísal: « Treba vyľúčiť aj domnienku, akoby škrvny vznikli tak, že plátno bolo priložené na sochu, ktorá znázorňovala ukrižovaného a ktorá bola natretá krvou. Odtlačky na plátne svojou podstatou dokazujú, že sú to škrvny « živej krvi » (totiž krvi, ktorá vytekla z rán, keď ukrižovaný ešte žil) a tiež aj krvi už zomrelého človeka. Jasne sa dá dokázať, že krv vytekla z ozajstných rán človeka, ktorý bol hrozne stvraný, bičovaný a ukrižovaný. »

Ostáva však ešte jedna naliehavá a oprávnená otázka: ukrižovaný človek, ktorého odtlačky rán sa nachádzajú na Plátne, bol Ježiš z Nazaretu, alebo sú to odtlačky nejakého ukrižovaného z tých nešťastníkov, ktorých dala týmto hrozným spôsobom popraviť « rímska spravodlivosť »? Celý

rad okolností nás núti uznať, že ukrižovaný človek zavinený do Turínskeho plátna bol Ježiš Kristus, o ktorom hovorí Evanjelium. Bičovanie, opísané evanjelistami, zanechalo na Plátne svoje stopy: korunovanie trnám, ktoré nespadať pre druhých nešťastníkov do hrozného « obradu križovania », tiež zanechalo svoju krvavú dokumentáciu na Plátne. Taktiež prerazenie srdca kopijou, ktoré tak dojemne opisuje očitý svedok evanjelista svätý Ján, je výrazne dokumentované odtlačkami na tejto posvätnnej relikvii. Syndonológovia nahromadili toľko presvedčivých dôkazov na podporu mienky, že Turínske plátno je tým plátnom, ktoré kúpil Jozef z Arimatie, že každý nepredpojatý človek, musí dať za pravdu tomuto tvrdeniu.

Svätý Otec pápež Pavol VI. prehlásil: « Nech je akékoľvek naše osobné presvedčenie o autentickejšť tohto Plátna, predsa však ono nám má veľa čo povedať. Je to obraz každého prenasledovaného človeka, je to tvár každého porazeného, vyhodeného, potláčaného, nevinného, ktorý ako Ježiš Kristus bol prenasledovaný a usmrtený ».

Andrej Pauliny

PRED DESIATIMI ROKMI ZOMREL BISKUP NÉCSEY

V stredu 19. júna 1968 večer o ôsmej hodine zavítal anjel smrti na starobylý nitriansky hrad a povolal do večnosti arcibiskupa, nitrianskeho apoštolského administrátora Eduarda Nécseya.

Pri desiatom výročí úmrtia tohto veľkého biskupa žiada sa nám obnoviť spomienku na jeho príkladný a žiarivý život a na jeho veľké dielo. Nejde len o akúsi zdvorilosť, ale o povinnosť odokryť aspoň pár slovami duchovnú veľkosť tohto príkladného pastiera svojho ľudu.

Eduard Nécsey sa narodil 9. februára 1892 z maloroľníckych rodičov v Oslanoch. Do gymnázia chodil v Prievidzi a v Nitre, teológiu študoval na univerzite v Innsbrucku, kde bol aj vysvätený za kňaza 30. júna 1915. O dva roky dosiahol doktorát z teológie. Kaplánoval v Trenčianskej Teplej, skadial ho roku 1921 biskup Karol Kmet'ko povolal do Nitry na bohoslovie za profesora základnej vierouky a za špirituála. Coskoro prešiel na biskupský úrad, kde postupoval z tajomníka na riaditeľa úradu a na generálneho vikára. Roku 1943 prijal biskupskú vysviacku a stal sa priamym pomocníkom svojho arcipastiera v pohnutých vojnových časoch a po smrti arcibiskupa dr. Karola Kmet'ku stal sa apoštolským administrátorom nitrianskej diecézy. Svätý Otec Pavol VI. ho vyznačil začiatkom mája 1968 titulom arcibiskupa.

Biskup Nécsey bol predovšetkým žiarivým príkladom hlbokého duchovného života. Hovorilo sa o ňom, že keď ho niekto stretol a s ním rozprával, mal dojem, akoby práve vstal od adorácie alebo modlitby. Každý, kto odchádzal od neho, vracal sa domov lepší, ušľachtilejší a ochotnejší k obetiam.

Ďalšou črtou jeho nábožnej duše bola vrúcna úcta k Panne Márii, ktorú úprimne miloval a nadšené ohlasoval veriacim.

V celom svojom živote sa riadil heslom, ktoré si dal do svojho biskupského znaku: « In omnibus caritas », čiže « Vo všetkom láska ». Svätý Otec Pavol VI. súhrnne a veľmi výstižne ocenil hlboké čnosti arcibiskupa Nécseya vo svojom posolstve k jeho pohrebu slovami: « Vyznačoval sa neochvejnou vernosťou Apoštolskej stolici, ako aj úprimnou láskou k svojej vlasti ».

Biskup Nécsey bol horlivým pastierom svojho ľudu a ostane navždy žiarivým príkladom pre všetkých slovenských katolíkov.

Andrej Jakubík

MODLITBA LIBANONCA ZA POKOJ

Pane, kam pôjdem?... Som bez domova.
Pane, čo som urobil?... Nemám ani len jedného priateľa.

Pane, kde som?... Som slepý a vidím iba tmú okolo seba.

Skončila sa už vojna? Bude pokoj? A kedy?

Tieto otázky Ti predkladám každý deň, ráno, napoludne i večer.

Pane, prečo musím žiť v ustavičnej tiesni? Žijem iba z hodiny na hodinu, pretože neviem, či sa dožijem zajtrajšieho dňa. Tento deň môže byť posledným môjho života!

Zdá sa mi, že som odsúdený odčiniť všetky nespravodlivosti na svete. Musím tvrdo zaplatiť všetky nespravodlivosti, môj fanatizmus, zločiny a krivdy, ktoré som popáchal na svojich bratoch.

Bol som veľkým egoistom, násilníkom a nespravodlivým voči štyrom miliardám bratov a sestier, čo žijú na tejto planéte.

Áno, Pane, dal som im zlý príklad: nosil som zbrane zo železa a zabudol som, že tvoj križ bol z dreva. Bránil som svoj dom vystavený zo skál a zabudol som, že Ty si sa narodil v maštali a nemal si miesta, kde skloniť hlavu.

Áno, uznávam svoju vinu a prosím vás, obyvatel'ov sveta, aby ste mi odpustili moju vinu, môj egoizmus, moju nelásku.

Pane, prosím Ťa za všetkých, aj za tých, čo mi predali strašné zbrane; za tých, čo chcú moju smrť; za tých, čo nechcú pokoj a huckajú ľudí do bratovražednej vojny. Prosím Ťa za tých, čo sú zaslepení egoistickými nacionalizmami; za tých, čo rozosievajú triedny boj; za tých, čo pod rúškom « bratskej pomoci » zapalujú vojny vo Vietname, v Angole, v Somálsku, v Rodézii, medzi Izraelcami a Arabmi.

Prosím Ťa aj za tých, čo žijú vo farizejskej bezpečnosti v New Yorku, v Londýne, Paríži, Moskve, Berne, Tokiu.

Pomôž mi, Pane, hudovať pokoj deň čo deň spolu s tvojou Cirkvou.

Pomôž, Pane, národom zachovávať zmluvy, ktoré slávnostne podpísali.

Pomôž, Pane, tým, ktorí rozsievajú pokoj a pracujú na tom, aby sa každý človek cítil bratom ku svojmu bratovi, sestrou ku svojej sestre.

Pane, na kolenách kláčim pred tebou nie sám, ale celý Libanon a vŕucne Ťa prosíme, daj nám pokoj, ten pravý pokoj. Pokoj podobný tomu, ktorý vládne pod košatými libanonskými cédrmi, ktorý vládne na horských štítoch a v pokojných údoliach, v ktorých netečie petrolej, ale čistá krištáľová voda.

Pane, daj nám tvoj pokoj!

Fr. Georges El Boustany

Zo života SÚSCM v Ríme

Účast' na kňazskom seminári SÚSCM v Ríme mi čím ďalej tým viac pripomína moje slovenské korene a korene viery. Štúdium slovenskej histórie a zvlášť dejín sv. Cyrila a Metoda pod vedením otca Lacka vzbudzuje vo mne hrdosť na otcovské dedičstvo. Slová mons. Vavroviča iba stupňujú vo mne túto hrdosť informáciou, čo znamená žiť kresťanskú vieru v dnešnom čase a v pomeroch, ktoré vládnu na Slovensku, vo vlasti mojich predkov. Svedectvo o hĺbke tejto viery mi dáva aj komunita kňazov, sestričiek a rehoľných bratov, ktorí tak príkladne žijú pod vedením mons. Hrušovského.

Moja prítomnosť na tomto kňazskom seminári v Ríme ma oduševňuje a povzbudzuje vážiť si dedičstvo viery a horlivo ho presádzať do môjho kňazského života a do života mojich farníkov v Amerike, ktorých mi Boh zveril.

Rev. Ján Spitkovský

Prišiel som do ústavu s obavou, pretože neviem dobre po slovensky. Moja obava však ihneď zmizla a vidím, že takýmto spôsobom sa môžem podučiť slovenčine a poznať lepšie slovenskú kultúru. Služenie sv. omše v slovenskom jazyku mi už pôjde lepšie. Poznám už lepšie aj dejiny sv. Cyrila a Metoda a to mi bude veľmi osožné, keď budem učiť deti v škole. Odchádzam z ústavu s mnohými pokladmi a zvlášť s krásnymi knihami, ktoré sa tu v ústave pripravujú.

Rev. Ján Polednak

Túto stránku nášho časopisu cez školský rok zaplňujú správy o našich chlapcoch-študentoch. Tí sú ale teraz na prázdninách. V ústave však od 6. do 28. júla boli niektorí kňazi a bohoslovci slovenského pôvodu (spolu sedem) zo Spojených štátov amerických, aby počas trojtýždňového stretnutia študovali slovenskú reč a slovenskú kultúru. Spýtali sme sa na ich dojmy a oni nám takto odpovedali:

Musím sa ozaj podakovať Pánu Bohu a Panne Márii, že ma priviedli do Ríma a do ústavu. Vedel som, že v ústave sa vydávajú slovenské knihy a že je tu seminár, ale viac som o ústave nevedel. A teraz som videl na vlastné oči, akú krásnu prácu robí ústav na mnohých poliach. Veľmi dobre nám to vysvetlil otec Pauliny aj za pomoci premietania diaprojektívov.

Slovenskí kňazi z ústavu ma prijali ako brata, nielen preto, že som Slovak, ale aj preto, že som kňaz a tak Ježišovo kňazstvo nás spoločne združuje.

Chcel by som napísať aj viac, ale nenachádzam slov vyjadriť všetko to, čo cítim vo svojom srdci. Skrátka som veľmi, veľmi rád, že som tu. So všetkým, čo som tu dostal a počul, sa chcem rozdeliť aj so svojimi osadníkmi, keď sa vrátim do Ameriky. Budem pamätať na všetkých v ústave vo svojich modlitbách a vo sv. omšiach.

Rev. Adward M. Matash

Aké sú dojmy o tomto pastoračnom stretnutí? Veľmi dobré. V prvom rade toto stretnutie pozdvihlo môjho národného ducha, lebo som sa veľa naučil o slovenskej kultúre.

Som tiež rád, že som mohol byť informovaný o živote našich slovenských katolíkov vo vlasti. Všetky tieto informácie chcem podať našim ľuďom v Amerike, aby vedeli, ako žijú naši bratia na Slovensku.

Počul som tu veľa slovenských žartov a všetky som si ich poznačil. Ony vzbudzujú dobrú náladu, ale povedia aj veľa pravdy. Ba niektoré istotne použijem aj v kázni.

Som ozaj veľmi rád, že som sa mohol zúčastniť na tomto stretnutí.

Rev. Edward Slosarčík

Pre mňa, ako budúceho kňaza, je veľmi dôležité poznať reč a kultúru ľudí, medzi ktorými budem účinkovať. A keďže som Slovak, budem zaiste účinkovať aj medzi našimi ľuďmi v Amerike. Preto som prišiel do ústavu, aby som sa podučil slovenskej reči a spoznal lepšie slovenskú kultúru. V ústave som našiel veľmi dobré prostredie a bratskú pomoc. Keď sa vrátim do Ameriky, budem informovať aj iných o problémoch našich ľudí na Slovensku a o práci celého ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Tento môj pobyt v ústave prispel k tomu, že cítim väčšiu hrdosť z toho, že pochádzam zo slovenských koreňov.

Jozef Felz, bohoslovec

Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme je strediskom slovenského života i kultúry v zahraničí. Je tiež mocným inšpirátorom náboženského života.

Obdivujem slovenských kňazov a rehoľníkov, ktorí s takou odvahou, radosťou a láskou pracujú, aby zachovali náboženského ducha a národnú tradíciu medzi zahraničnými Slovákmi. Ich práca je akoby žiarivým drahokamom v slovenskej histórii.

V ústave som sa veľmi dobre cítil a vrátim sa veľmi obohatený medzi svojich farníkov. Som hrdý na svoje slovenské korene a budem pracovať na tom, aby si Američania slovenského pôvodu vážili kultúru svojich predkov.

Rev. Edward Bunchek

Zo Slovenska

L'udí bez náboženstva nenávidiet'?

Bratislavská Pravda uverejnila (23-11-1977) list čitateľa, ktorý doslovne citujeme:

«Deň pred odchodom z kúpeľnej liečby v Piešťanoch stala sa mojej manželke takáto udalosť. Počas liečenia bola ubytovaná v liečebnom dome Pro Patria, lebo je to liečebný dom takmer výlučne pre ľudí pohybujúcich sa na ortopedickom vozíku, ku ktorým patrí aj moja manželka.

Deň pred odchodom domov chcela manželka ešte navštíviť predajňu Športové potreby. Idúc z kúpeľov smerom do mesta, musela prejsť s vozíkom cez rušnú križovatku. Zastala na chodníku a vtom ju zozadu oslovila rehoľná sestra v modrom oblečení, kde vraj chce ísť, že ju tam s vozíkom dotlačí. A tak prišli k obchodu. Tam bolo napísané, že preberajú tovar. Rehoľná sestra sa však spýtala predavačiek, či nedošiel tovar, ktorý manželka chcela. Napriek tomu, ako povedala staršia predavačka, že faktúra im nedošla, predsa sa popozerala po škatuliach. Po niekoľkých minútach vyšla z predajne. Povedala, že hľadaný tovar nedošiel.

Z obchodu mala manželka namierené naspäť do kúpeľov. Rehoľná sestra sa spýtala, že kde býva, a keď povedala, že v Pro Patrii, bola veľmi ochotná ju

dotlačiť až pred liečebný dom. Cestou ju začala nábožensky spracúvať. Keď sa blížili ku kostolíku, ktorý je pri Sklenenom moste, zastala, vozík nasmerovala k dvierám kostola a povedala manželke, aby sa poklonila. Stalo sa, čo nepredvidala. Manželka jej povedala, že s náboženskou otázkou je už dávno vyrovnaná a k tomu od roku 1935 je členkou strany a že veru takéto tmárske predsudky nie sú v nej zaužívané. Rehoľná sestra po výroku zostala ani stĺp, zrazu nepovediac ani slova, odišla preč a nechala manželku na briedku, odkiaľ sa jej ťažko išlo samej na most.

Bez štipky ľudskej úcty a pomoci tomu, kto ju potrebuje — tak sa zachovala jedna rehoľná sestra k nej len preto, že jej otvorene povedala, že s náboženskou otázkou sa dávno vyrovнала. Veď ich akýsi predpis hovorí, že sa má každému pomáhať, či veriaci, či nie, alebo to je len ich propaganda? Veru manželka sa ťažko dostala hore briedkom do Pro Patria.

Nuž taká je tvár rehoľných sestier — dvojaká: ľudí bez náboženstva nenávidieť; ak jedno-ducho neveríš v naše, tak zabýň. Ale naša socialistická spoločnosť takéto kritériá nemá a ani nemôže mať, váži si každého statočné-

ho občana a má k nemu úctu a rovnaké vymoženosti mu aj poskytuje.»

Potiaľto list.

Ak sa rehoľná sestra tak zachovala, ako píše čitateľ, tak nežila evanjelium. Ale! Čitateľ popisuje vec, ako mu ju povedala manželka. Sám pritom nebol. Uverejnila by Pravda aj to, čo by tá rehoľná sestra povedala k prípadu? Doteraz sme nečítali v Pravde ani jedno slovo v prospech tých, ktoré sa venujú v sta-

robincoch veriacim i neveriacim rovnako. A preto jej vieryhodnosť je nultá. Ak by sa to predsa bolo stalo s jednou sestrou — pre pisateľa sú všetky rehoľné sestry také! Nie je to zaujatosť? Výraz: Vyrovnala sa s náboženstvom sa užíva iba pri previerkach a keď sa vyplňujú dotazníky. Ale že by dialóg len tak nasucho prebiehal? Chorá si « učila » sestru za službu, ktorú jej

táto preukázala tým, že sestriho celoživotné rozhodnutie i jej ochotu pomôcť opuncovala tmárskym predsudkom! Čitateľ ďalej píše, že veru manželka sa ťažko dostala hore briežkom do *Pro Patria*. Ako? Ved' sám napísal, že rehoľná sestra jej dobrovoľne pomohla, ináč by musela celú cestu urobiť sama! Naraz je všetkému vinná rehoľná sestra. Konklúzia: « neveríš v

naše, tak zahýň » je predsa len silná na prípad, ktorý čitateľ opísal. Rehoľné sestry by však mohli dosvedčiť, že za posledných 25 rokov táto zásada sa na nich nespočetnekrát aplikovala, hoci si socialistická spoločnosť — podľa pisateľa listu — « váži každého statočného občana a poskytuje mu rovnaké vymoženosti. »

— aka —

Ženu ani kvetom neudrieš

Bolo sychravé novembrové počasie, keď som cestovala na návštevu ku chorej spolusestre. Dážď šibal od severu a veru ani dáždnik ma veľmi neochránil od vody. Preplnená stanica, plná hluku a zbonu. Pripadala som si ako listok javora, ktorý odkmúsľa víchrica a ženie ho do neznáma.

Po chvíľke čakania sa z amplióna ozval hlas, ktorý mi určil koľaj i nástupisko. Tešila som sa na teplý vozeň a priznám sa, i na spoločnosť ľudí, ktorí v kupé pri dlhšej ceste prestanú byť anonymnými cestujúcimi.

Nástup bol krátky. Otriasla som vodu z dáždnika a idúc chodbičkou, hľadala som voľné miesto. Konečne — v treťom kupé, pred ktorým stál zamračený mladý človek, videla som, že okrem jeho obsadeného miesta je ešte jedno prázdne. Pootvorila som dvere a zdvorilo som sa opýtala, či môžem prisadnúť. Odpovedali súhlasne. Pri okne z jednej strany sedel starší pán a vedľa neho zrejme jeho manželka, pri nej dievča a pán. Na druhej strane pri okne ležali na sedadle otvorené škriptá — ale miesto bolo prázdne, iste patrilo mladému mužovi, ktorý stál na chodbe. Vedľa sedela žena prostredných rokov a v kúte bolo voľné miesto. Odložila som si tašku a dáždnik na policu a chcela som sa zblieciť. Ešte som nerozopla ani prvú gombičku na kabáte, keď vošiel do kupé mladík z chodby. Uľahčil si zahrešením, preceđeným cez zuby a na adresu spolucestujúcich hodne zreteľne povedal:

— Kde sa ešte dnes berú títo paraziti v ľudskej spoločnosti?

Zlostne schmatol škriptá a posadil sa. Nastalo mŕtve ticho. Ako blesk mi prešla myslou odveta — pochopila som, že tým parazitom myslí mňa. Lútosť i žiaľ mi zovreli srdce, lebo sa mi premietol celý môj život, život nás všetkých, zasvätených Bohu a tiesne, ktoré na nás doliebajú, i práce, ktorých cenu málokto pozná okrem Pána Boha...

Je ťažké mlčať

Pocítila som však silu mlčať. V starých rehoľných pravidlách sme mali povzbudenie, aby sme úrážky na cestách statočne znášali a nereptali — zbliekajúc sa, premýšľala som, že je to niekedy ťažké... Keď som si však sadla, dotkol sa môj pohľad tváre mladého človeka a prišlo mi ho ľúto. Videla som v ňom človeka, akých je dnes veľa, ktorým ideológia pretiahla cez oči clonu, aby nevideli pravdu a všetci sa boja o pravde vôbec hovoriť. Boh ma povolal, aby som učila a vychovávala mládež. Robila som to rada a s láskou, no teraz mi nridelil iný spôsob a inú cestu. Verím, že Boh prebýva vo mne, ved' Ho denne prijímam — preto sa stalo to, čo sa stalo. Spokojne som oslovila mladého študenta:

— Prepáčte, mladý pán, chcela by som vám niečo vysvetliť — určite ide o nedorozumenie.

Viem, že poznámka patrila mne...

Spolucestujúci spozorneli.

— Viem, že vaša poznámka o parazitoch patrila mne. Som učiteľka a pred niekoľkými rokmi som svojimi žiakom objašňovala v hodinách prirodopisu pojem « parazit ». Iste viete, že je to zvláštny druh živých organizmov od najnižších živočíšnych skupín až po najvyššie, s jedinou charakteristickou známkou, že sa priživujú bez vlastného pričinenia na tele iných organizmov. Priživujú. To je to dôležité slovo. Nepracujú, ale sa priživujú. Pre toto slovo vám musím objašniť, kto som a že do skupiny priživníkov nepatrim. Narodila som sa chudobným, ale statočným rodičom, ktorí ma od malička učili láske k práci. Prebýjala som sa v cu-

džom svete životom chudobnej studentky. Potom som vstúpila do kláštora. Po matúre som šla učiť a dialľkovo som študovala na vysokej škole a to bola veru tvrdá práca. Len čo som dosiahla cieľ, pre moje rehoľné povolanie ma Ministerstvo školstva roku 1950 prepustilo zo školskej služby a dalo k dispozícii Min. kultúry, odboru pre veci cirkevné, ktoré nielen mňa, ale všetky rehoľné sestry sústredilo do pracovných táborov, kde som ťažko pracovala štyri a pol roka.

Skúsila som prácu na poli za každého počasia, zalesňovala som príkre stráné slovenských hôr, často celý deň bez vody, v úpale alebo v zime a v daždi. Vtedajší plat rehoľnej sestry by ste dnes nechceli mať ani ako vreckové...

Za všetky tieto roky práce a vysilujúcich obetí bez akéhokoľvek ľudského súcitu sme nepoznali jediný deň dovolenky. Je tu možno hovoriť o príživníctve? V roku 1955, keď sa otvorili možnosti sústrediť starých a chorých ľudí i úbohé slabomyseľné deti do sestrám vzatých kláštorov, rozhodli sa ministerstvá, že najlacnejšími a najzodpovednejšími pracovníkmi v tomto podujatí budú sestry. Zabili, ako sa hovorí, dve muchy jednou ranou. Zhromaždili starých ľudí, ktorí už neboli pre štát «produktívni» a zavreli ich do jedného stráženého objektu so sestrami, ktoré do roku 1960 pracovali iba za stravu a vreckové.

Môj pracovný úväzok v ústave sociálnej starostlivosti od roku 1955, kde sa starám, učím a vychovávam skupinu slabomyseľných detí, trvá už dvadsaťtri rokov. Ak môžete, predstavte si seba, že by vás niekto proste zaradil do práce, ktorú ste nikdy v živote nerobili, ba také úbohé deti ani nevideli, a zrazu by ste im mali nabrádiť matku, otca, rodinu — celý svet, pretože toto všetko úbožiatička stratila a túžili opäť nájsť.

Dvadsaťtri rokov zdieľam s nimi život v zapadlom pohraničí pod jednou strechou. Dalo by sa tu žiť bez práce? Bola by som šťastná, keby ste k nám raz prišli a bez týchto dlhých slov posúdili, či ste dobre hodnotili môj život slovom «parazit». Je mi ľúto, že som vás musela takým dlhým rozprávaním prerušiť. Iste ste pred skúškami, vidím otvorené skriptá — ale nedalo mi, chcela som vám predsa len trošku odhaliť tvár pravdy.

Videla som, že bojuje v duši krutý zápas a že mu musím podať ruku. Kiež by mu Bob otvoril srdce, bola moja veľká a vrúcna prosba.

— Prepáčte, ja sa ospravedlňujem... ťažko mu šli slová cez hrádzu úst, ale ja s úsmevom rýchlo dopĺňam:

— Ja viem, ste mladý a neprišli ste s nami do styku — a propaganda nie je voči nám priaznivá.

A tu sa zapojilo do diskusie celé spoločenstvo, ktoré doteraz napäto počúvalo. Každý komentoval nejakú skúsenosť z nemocnice, zo starobinca, z fabriky a tak chudák študent mal očitých svedkov,

ktorí mu potvrdili, že to, čo mu hovoria škola, tlač, rozhlas a televízia, je niečo celkom iné ako skutočnosť. Áno, škola stavia Cirkev do pozície najhoršieho stredovekého tmarstva a zaostalosti. Z reči do reči sa naraz objasnilo toľko vecí, že sa bolo nad čím zamyslieť.

Aj chlapec sa rozhovoril. Tisíc otázok mu vírilo hlavou a skutočnosť ako film odvíjala sa z cievky času pred jeho zrakom. Vyrozprávala som mu mnoho vecí, ktoré nepostrehol okolo seba, ale ktoré bolo treba postaviť do správneho svetla. Aká zvláštna atmosféra zavládla v kupé, ako sme sa naraz cítili bratmi, sestrami, tak blízkymi, tak navzájom viazaní ničím, čo nám dalo pocit pokoja. Našli sme spoločnú veľ lásky, ktorá rada odpúšťa a teší sa, že našla brata.

V družnom rozhovore prišla moja konečná stanica. Obliekla som sa a hľa, chlapec mi snal s police tašku a šiel ma odprevať. Darovala som mu na pamiatku heslo starých Číňanov:

— Ženu ani kvetom neudrieš! Buďte k ženám pozorný, nech už nosia akékoľvek šaty... Pochopil.

Pri rozlúčke mi bozkal ruku a poďakoval za dnešný deň, že naň určite nezabudne.

Nie som spisovateľkou a túto prírodu vám rozprávam len tak, ako sa stala. Možno niektorým podobne informovaným chlapcom a dievčatám otvorí cestu k pravde.

Sestra Miriam

SPOMIENKA NA M. SCHEIDRA-TRNAVSKÉHO

Pred dvadsiatimi rokmi 28. mája 1958 odišiel na večnosť veľký slovenský hudobný skladateľ Mikuláš Schneider-Trnavský. Už dvadsať rokov odpočíva na trnavskom cintoríne pod čiernym mramorom, ale jeho trvalým živým pomníkom, vzácnnejším nad všetok mramor, ostáva jeho JEDNOTNÝ KATOLICKÝ SPEVNÍK.

Toto dielo sa stalo neodmysliteľnou súčasťou našich slovenských kostolov i kostolíkov, vzácnou príručkou pre pestovanie kostolného spevu, ktorú nám závidia aj mnohí cudzinci. Môžeme povedať, že aj po nových úpravách liturgického kostolného spevu, umelecká a nábožensko-kultúrna hodnota tohto diela neupadá, ba naopak vzrastá. Kým iné diela časom ostarievajú, toto ostáva stále živé. Preberajú ho nové generácie, znova mládne v ústach novších pokolení, ktoré sa priúčajú leho melódiám v kostoloch od starších i najstarších veriacich. Všetci sú podmanení náboženskou jednoduchosťou nápevov, ktoré sú však aj vysoko umelecké a ľudovo prízračné. V nich sa prenáša náboženský duch minulých slovenských generácií, ktorý znova a znova oživa pri každých bohoslužbách.

Keď spomíname dvadsiate výročie smrti nášho veľkého slovenského katolíckeho skladateľa, nemohli sme nespomenúť toto jeho nehynúce hudobno-cirkevné dielo, ktoré autorovi zaistí veľ trvalú spomienku v slovenskom katolíckom ľude doma i v zahraničí.

Jozef Špetko sa narodil vo Veľkých Levároch 27. februára 1932. Študoval na Filozofickej fakulte Univerzity J. A. Komenského a po jej absolvovaní sa v r. 1955 stal pracovníkom Matice slovenskej. Špecializoval sa na výskum dejín slovenského knižtlačiarstva a publikoval niekoľko kníh a štúdií o tomto predmete. Jeho najzávažnejšou knižnou prácou je vyše päťstostránkové dieło Knižná kultúra a písmo (Martin 1968). V roku 1960 pracoval ako bibliograf v Ústrednej knižnici Slovenskej akadémie vied a externe prednášal niekoľko knihovedných predmetov na bratislavskej univerzite. Od roku 1963 pracoval ako redaktor časopisu Svet vedy a v roku 1966 sa stal pracovníkom Pamätníka slovenskej literatúry. Do exilu odišiel 31. decembra 1967. Je redaktorom rozhlasovej stanice Slobodná Európa v Mníchove.

1. *Pred šiestimi rokmi, roku 1973, keď začal Horizont vychádzať, jestvovali v Európe dva solídne politicky orientované časopisy Černákov odkaz a Slovák v slobodnom svete. Môžete povedať niečo o tom, prečo časopis vôbec vznikol a aké pohánky inšpirovali a viedli jeho zakladateľov?*

Tí, ktorí zakladali *Horizont*, nerozmýšľali nad tým, či *Černákov odkaz* alebo *Slovák v slobodnom svete* sú solídne politické časopisy alebo nie. Cítili potrebu založiť nový časopis. Nazdávali sa totiž, že myšlienkový a svetonázorový horizont slovenského exilu a Slovákov vôbec je viacvrstevnejší, než ho tlmočili tieto časopisy.

2. *Časopis vychádza nepretržite už vyše šesť rokov, čo znamená, že si našiel okruh svojich stálych čitateľov. V čom vidíte poslanie Horizontu z tejto perspektívy? V čom spočíva jeho ťažisko? Šesť rokov je dosť dlhá doba na to, aby sa mohli kriticky zhodnotiť pozitíva i negatíva...*

To sú otázky, na ktoré sa redaktorovi ťažko odpovedá. Zhruba však pozitíva možno zhrnúť asi takto: náš časopis sa snaží neobísť ani tie najchúlostivejšie otázky exilu i domova, i keď si uvedomujeme, že väčšina príslušníkov exilu nie je na takúto analýzu pripravená. Slovenské exilové časopisy doteraz sa totiž snažili písať iba podľa zásady «Ja som Slovák, kto je viac». Tieto naše snahy kvalifikujú širokou škálou úchyliet — od čechoslo-

vakizmu, cez bolševizmus až po fašizmus. Patríme k najnapádanejším časopisom doma i v exile. Ale kto píše, musí rátať s tým, že ho budú posudzovať. Za negatíva považujem predovšetkým malé čitateľské zázemie a doteraz nevyriešenú rovnicu: vydavateľ vo Švajčiarsku, redakcia v Mníchove a tlačiareň v Rakúsku. Po tejto stránke sme svetoví!

3. *Keď ste sa v roku 1977 stali šéfredaktorom Horizontu, aké ciele ste si vytýčili? V čom sa líšite od svojho predchodcu dr. I. Kružliaka? Čo bolo treba zmeniť? Podarilo sa Vám Vaše zámery uskutočniť?*

Šéfredaktor — to znie síce hrdo, ale nehrajme sa so slovami. Aby som bol skutočným šéfredaktorom, musel by som mať k dispozícii redaktorov. To je však v každom slovenskom exilovom časopise iba zbožné želanie. V Mníchove je niekoľko žurnalistov, ktorí sú ochotní pravidelnejšie prispievať. Tarcha spočíva na jedincovi («šéfredaktor»). Do roku 1977 pri zostavovaní časopisu viac «ťahal» dr. Kružliak a ja som mu sekundoval ako redakčný tajomník. Teraz je to opačne.

Od dr. Kružliaka sa odlišujem vo všeličom: je tlmočníkom iných generačných predstáv, má iný temperament, vie lepšie politicky myslieť ako ja. To však nie je mínus ale plus. Dr. Kružliak má «svojich» čitateľov a «svoje» témy. Nie som F. X. Šalda, aby som dokázal sám robiť *Zápisník*. Keď sa menili posty, nemal som v úmysle zavádzať nijaké horibilné zmeny. Za päť rokov sa časopis vykryštalizoval a nazdávam sa, že som k tomu tiež prispel. O tom, či sa časopis zmenil, by mali hovoriť iní. A ak sa zmenil, aká je kvalita tejto premeny.

4. *Horizont má v podtitule blavičku «nezávislý slovenský mesačník». Popri viacerých kladných hodnoteniach sa v slovenskej pospolitosti neraz ozývajú aj mnohé kritické hlasy poukazujúce na určitú názorovú nedôslednosť a neujasnenosť programových zámer, ktoré charakterizujú časopis od jeho zrodu takmer až dodnes. Neraz počujem kritiku: «Nezávislý, ešte neznamená bez chrbtovej kosti!» Aká je zásadná a vedúca línia Horizontu a kto ju určuje? Máte rozhodujúci vplyv na*

ideové zameranie časopisu, alebo ste viazaný rozhodnutiami vydavateľstva?

Súhlasím s Vami, že nezávislý neznamena byť bez chrbtovej kosti. Súhlasím i s tým, že k nejakým výkyvom v tomto zmysle v časopise došlo. Kritika nedostatku chrbtovej kosti vychádza však zväčša z radov tých, ktorí si nevedia predstaviť nijaký iný časopis ako závislý.

Vydavateľstvo na nás nerobí nijaký nátlak. Riaditeľ «Poľany», dr. František A. Braxator, tlmočí svoju mienku iba článkami a patrí — okrem mníchovských prispievateľov — medzi najčastejších prispievateľov. Ešte sa nestalo, žeby v niektorom príspevku polemizoval s názormi redakcie. Naopak, určitých hriechov sme sa voči «Poľane» skôr dopustili my v Mníchove.

5. *Na stránkach našej tlače v zabraní sa mnoho diskutuje o politickej práci exilu a jeho cieľoch, pretvára sa budúci osud Slovenska. Aký je postoj redakcie Horizontu napríklad v takej zásadnej otázke ako je otázka slovenskej štátnej samostatnosti?*

Problém slovenskej štátnosti je zložitejší, ako ho mnohí v exile nastoľujú. Uvedomujem si problém národa, ktorý nemá štátnu firmu. Na druhej strane však niet predpokladu, žeby sme sa mohli osamostatniť. Jediným predpokladom je rozšírenie Európskeho spoločenstva smerom na východ. Vieťme však, za akých ťažkých okolností sa rodí doterajšie Európske spoločenstvo. Nazdávam sa, že bez toho, žeby sme sa vzdávali možnosti mať raz svoju firmu, je dôležitejšie v súčasnosti sústrediť sa na iný problém. Je to problém asimilácie nášho národa pod zámkou jednotnej «socialistickej civilizácie». Toto nám hrozí rovnako ako Maďarom, Poliakom, Čechom atď., a preto by sme mali vyjsť z geta a pokúšať sa — aspoň tu v exile — o určité akcie s národmi žijúcimi medzi Baltickým a Stredozemným morom, i keď v minulosti nám tieto národy ublížili (a v menšej miere i my im).

6. *Aký je vzťah Horizontu k ostatnej slovenskej exilnej a krajanskej tlači v našom zabraní? Aký je jeho pomer k Slobodnému Slovensku, ktorý je v Európe Vaším najbližším «konkurentom»?*

Možno v exile vôbec pestovať nejaké vzťahy medzi jednotlivými časopismi? Boli by redaktori Slobodného Slovenska, Kanadského Slováka, Slováka v Amerike ochotní spolupracovať s Našími snahami alebo s Horizontom? My nevylučujeme takúto možnosť, pravda, muselo by ísť o solídne vzťahy. Doterajšia prax je skôr odstrašujúca a varujúca.

7. *V roku 1971 prišli Slováci vo Švajčiarsku s iniciatívou, aby sa zlučili vtedajších dvoch politických časopisov Černákov odkaz a Slováka v slobodnom svete vytvorili jedny solídne «slovenské noviny pre Slovákov v Európe». Pokus však nemal úspech. Nezdá sa Vám, že by bolo záhodno tento návrh zo Švajčiarska znova seriózne prediskutovať? Som za viacnázorovosť a tolerantnú výmenu aj polemických myšlienok, považujem však za dnešnej hospodárskej a politickej situácie dnešný stav, t.j. dvoje slovenských politických novín v Európe, za zbytočný, neúnosný luxus. Aký je postoj a názor šéfredaktora Horizontu k myšlienke jednotného slovenského mesačníka v Európe?*

Nijaká fúzia časopisov tu nie je možná. Nie je však ani potrebná. Nemyslíte, žeby to bolo nudné, keby sme všetci tvrdili jedno a to isté? Mať viacero časopisov s odlišným programom nie je luxusom, luxus je iba, ak vychádza viac časopisov, ktoré iba inými slovami hovoria to isté. Ak by sa naozaj podarilo urobiť fúziu európskych časopisov, pochybujem, žeby sme sa dohodli na obsahu prvého čísla a druhé by určite z redakčných dôvodov už vôbec nevyšlo.

8. *Aký postoj má Horizont voči mladej slovenskej generácii a ako sa táto zaujíma o Váš časopis? Boli by ste ochotný jej poskytnúť povedzme jednu stranu na to, aby mohla vyjadrovať svoje názory, trebárs aj v rozpore s ideovým zameraním Vášho mesačníka?*

Mladej slovenskej generácii sme zatiaľ poskytli asi najviac priestoru zo všetkých slovenských časopisov. Ak sa budú sami hlasiť o väčší priestor a najmä o pravidelnejšie informovanie našich «seniorov» o svojej činnosti, budú mať dosť priestoru pre uplatnenie. Deti nám vyrastajú z detských nohavičiek, prečo by sa detský kútik nemohol premeniť na mládežnícky? Avezie voči generačnej filozofii mladých nemáme.

9. *Horizont vydáva akciovú spoločnosť «Poľana» v Zürichu. Aký náklad má Váš časopis? Koľko máte odoberateľov a koľko predplatiteľov? Ako stojí Váš časopis po finančnej stránke? Je známou skutočnosťou, že exilné časopisy nemajú najzdravšiu finančnú bilanciu. Akým spôsobom riešite hospodárske zabezpečenie časopisu? Dostávajú podporu od SKS, kto kryje deficit Horizontu?*

Na tieto otázky by Vám mohlo spoľahlivé odpovedať iba vydavateľstvo « Pol'ana ». Osobne mám problémy zapamätať si číslo svojho domáceho telefónu a nie to ešte, aby som si pamätal výšku nákladu a počet stálych čitateľov.

(Horizont vychádza spravidla v náklade 1200 výtlačkov. Podľa informácie riaditeľa Pol'any Františka A. Braxatora « náklad Horizontu je rozličný, niekedy 1400, niekedy 1600, ba mimoriadne vydania v nemčine majú náklad do desaťtisícov. » — Pozn. J. M. R.).

Od SKS podporu nedostávame. Prečo by aj? Nie sme časopisom SKS. Deficit *Horizontu* kryje vynaliezavosť riaditeľa « Pol'any ». Môžem Vám však povedať, že od Slovákov sme dostali menej podpor, ako od cudzích inštitúcií a jednotlivcov. A určite to nesúvisí s našou « provokatívnosťou », lebo podobné problémy majú aj « pravovernejšie » vydavateľstvá a časopisy. Sme takí, akí sme, alebo ako básnicky intuitívne vycítil Valentin Beniak « nemôže každý byť parádnym kočišom ».

10. *V slovenskom zahraničí vychádza pestrá paleta novín a časopisov. Ktorý z nich považujete za najlepší a prečo? Myslite si, žeby SKS mal vydávať svoj vlastný časopis?*

Redakcii *Mostu* sa podarili niektoré dobré čísla. Viem toľko, že mimoriadnu úroveň — európsku ak chcete — nemá ani jeden slovenský exilový časopis. Exilový *Kultúrny život* sa nikomu nepodarilo dosiahnuť. Ba ani *Slovenské pohľady* v ich blahých časoch.

11. *V čom vidíte poslanie slovenskej tlače v zahraničí? Aký má význam a čo by malo byť jej základným cieľom?*

Poslaním slovenskej tlače v zahraničí by mal byť dialóg (prepáčte mi toto módné slovo) s domovom, rôznymi exilovými skupinami a s rôznónárodným exilom žijúcim v zahraničí. My sme si však odvykli od sémantickej presnosti výkladu slov. Chápem, prečo sa to stalo doma, do smrti nepochopím, čo nás v tomto smere mátie v exile. A tak pod dialógom chápeme iba osočovanie a citové lamentácie.

12. *Ako hľadíte na činnosť Slovákov v zahraničí? Čo je v nej kladné a čo neuspokojujé? Čo by bolo treba podniknúť, aby sa prehĺbila spolupráca medzi slovenskými pospolitostami v širom svete?*

Keď som prišiel do exilu, myslel som, že najdôležitejšie je, aby sme nepodľahli asimilácii v prvej generácii exulantov. Teraz si myslím, že pre-

DVE STRETNUTIA

V poslednej chvíli, po zalomení čísla, dostali sme informáciu o dvoch stretnutiach, s ktorými aspoň stručne oboznamujeme čitateľov:

1. Kresťansko-spoločenské stretnutie v Dortmunde, v dňoch 14. a 15. októbra 1978, na tému: « Desiat rokov v exile — a čo ďalej? ». Miesto konania, informácie a prihlášky: Franziskus Gemeinde, Slowakentreff DO 78, Gleiwitzerstr. 283, D-46 DO-Scharnhorst.

2. Stretnutie členov Ústredia slovenských katolíckych intelektuálov v dňoch 30. septembra a 1. októbra 1978 vo Franziskushaus, Dulliken bei Olten, Švajčiarsko. — Prihlášky a informácie: Dr. Ján Gunčaga, Spitzackerstr. 7, CH-4103 Bottmingen.

dovšetkým by nám bolo potrebné napáchnuť demokratickým duchom. Robíme iba akési kompromisy medzi totalitarizmom a demokraciou. Toto nazývame národnou filozofiou a dokonca, čo je horšie, kresťanstvom. Nechápeme, že totalitarizmus (dokonca aj stotalitarizovaný populizmus) nebol hrádzou proti bezbrehému a materialistickému liberalizmu, ale voviedol európske národy do ťažkej duchovnej krízy.

Slovenská spolupráca v exile je možná len vo veľmi ohraničenej miere a je nutne jednopólová.

13. *Aké je Vaše politické krédo: Slováka, Európana, Svetobčana? Aká je budúcnosť Slovenska bez nás a naša budúcnosť bez Slovenska?*

Som nostalgický Slováč, pretože si uvedomujem, že náš « praotec » nemal odolať pokušeniu krásy nebotyčných Tatier a valného Dunaja a mal so svojím « trackom » ťiahnuť viac na západ. Žili sme a žijeme v priestore, ktorý raz sprava a raz zľava bol ohrozený nomádmi, expanzívnymi národmi, aliancami atď. Ale ani útecha zo « svetobčianstva » a pokusy byť zároveň Európanom nedávajú istotu. Nečítal som Oswalda Spenglera, ale som presvedčený, že budúcnosť Európy je pochmurnejšia ako to tento nemecký pesimistický filozof predvídal. A preto osud Slovenska s nami i bez nás je najkritickejší v histórii. A to nezávisle na našej geopolitickej polohe. Čo mi zostáva? Asi len Arthurom Koestlerom propagované « bratstvo pesimistov ».

Ďakujem Vám za rozhovor.

Jozef M. Rydlo

KORUNOVANIE PANNY MÁRIE — detail z nesko-ro gotického oltára (1507-1520), ktorý sa nachádza v kostole v Chyžnej na Slovensku. Dielo sa pripisuje Majstrovi z Hrabušíc.

NANEBOVZATÁ

Svätá Panna, milosťou a vyvolením najhodnejšia a najbližšia Kristovi v láske i bolesti, je prvá medzi blaženými a prichádza k trónu najsvätejšej Trojice ako Dcéra Otca, Matka Syna a Nevesta Ducha Svätého.

Nekonečné Božie svetlo ju zahaluje vo zvrchovanom objatí, ktoré je nekonečnou blaženosťou a nezmerateľnou slasťou.

Duch lásky ju zahaluje svojím plameňom a ospevuje v nej divy milosti, ktorou je vyzdobená. Neposkrvnené počatie, panenské materstvo, vyňatie z hriechu, plnosť milosti, slávne nanebovzatie, to sú tie zázračné stupne výstupu, ktoré teraz splývajú v Bohu, v tej jedinej a zvrchovanej sláve, ktorá jej dáva žiť navždy v nezmerateľnom oceáne lásky a jasú najsvätejšej Trojice.

Najponíženejšia — Evanjelium zaznačilo iba niekoľko jej slov — Ona, ktorá sa vyhlásila za služobnicu, a ktorá po celý svoj pozemský život skláňala hlavu v najpokornejšom súhlase s každým prejavom Božej vôle, teraz skláňa hlavu, aby prijala korunu nesmrteľnej slávy a bola povýšená nad všetky anjelské a ľudské stvorenia.

Teraz sa dokonale vyplnilo jej prorocké zvolanie: « Budú ma nazývať blahoslavenou všetky pokolenia ».

Celá Cirkev ju pozdravuje ako Pannu a Kráľovnú apoštolov a svätých ako nádej patriarchov, svetlo prorokov, silu mučeníkov, radosť vyznavačov a krásu všetkých panických duší.

Celý vesmír ju ospevuje ako svoju Paniu a Kráľovnú hlasom všetkých národov a všetkých vekov. Ospevuje ju v modlitbách, v poézii, v chrámoch, v umení a v dejinách. Je to mohutný chorál, vrúcna odpoveď vykúpeného ľudstva na divy vyvolenia a milosti pokornej služobnice.

Máriine zásluhy sú dôvodom jej oslávenia. Spolu so Synom bojovala proti pekelnému hadovi a tak má teraz s ním podiel na sláve a kráľovskej hodnosti.

Každý kresťan, ktorý kráča v jej stopách, víťazí nad hriechom a umiera v milosti, bude s ňou oslávený v nebi.

Na kultúrnom poli

Ján Eliáš: **PREZIDENT JOZEF TISO**. St. Catharines, Ontario, 1978. Str. 237. - S doslovom prof. dr. M. S. Duricu.

Prof. Durica píše v doslove: « Prečítali sme knihu, ktorá sa vymyká zo všetkých bežných literárnych druhov... Autor a vydavateľ sám nám dáva kľúč k správne pochopeniu tejto knihy, keď o nej hovorí, že je to 'dielko srdcom písané' ».

Ján Eliáš tu zhromaždil základné životopisné údaje dr. Jozefa Tisu, pridal vybrané state o pánovi prezidentovi z rôznych iných autorov, všetko okrášľil mnohými fotografiami a dal vytlačiť vo vkusnej forme, po mnohých ťažkostiach, prekonných s húževnatosťou a láskou. Túto lásku cítiť z každej strany.

Knihu odporúčame každému, kto chce dostať prvý obraz o nebohom pánovi prezidentovi. — Stojí 5.00 dolárov a možno ju objednať priamo u autora: Ján Eliáš, R. R. 3, St. Catharines, Ontario, L2R 6P9, Canada.

DH

Augustin J. Zán, ThM.: **NEPOTOPITELNÁ LOĎ**. Kázne na roky cyklu C. Vydala Prvá Katolícka Slovenská Jednota, Middletown, Pa. 1978. - Str. 208.

Otec Zán je neúnavný. Vidno, že kňazskú úlohu hlásateľa evanjelia berie vážne. Vedie ho pritom i túžba pomôcť spolubratom, ktorí v jeho kazateľských dielach nájdu bohatý materiál: myšlienky, príklady, rozbor biblických textov, solidnú náuku.

Toto dielo je venované « nesmrteľnej pamiatke Otca Matúša Jankolu ». Bol to kňaz nevšedného rozhľadu, jeden z tých význačných slovenských kňazov, ktorí hľadali do budúcnosti a položili pevné základy, na ktorých sa udržala slovenská reč a slovenský duch cez viacej generácií.

Osobitnou zásluhou Otca Jankolu je založenie rehoľnej spoločnosti Sestier sv. Cyrila a Metoda. Matka M. Valéria terajšia gen. predstavená Sestier sv. Cyrila a Metoda, v predhovore tohto diela ideálne spája spisovateľskú činnosť Otca Zána s kazateľskou činnosťou Otca Jankolu, keď píše: « Ved' v podujatiach Otca Zána akoby sám Otec Jankola kázal sv. evanjeliá v tomto 20. storočí ».

Tieto slová znejú ako najkrajšie ocenenie a najlepšie odporúčanie.

DH

Michal Lacko SJ., **Slovenská bibliografia v zahraničí, 1966-1975**: Slovak Studies, vol. XVII, Slovak Institute, Cleveland - Roma, 1977, str. 436.

Slovenský ústav v Ríme vydal roku 1967 *Slovenskú bibliografiu v zahraničí za roky 1945-1965*. Táto nová bibliografia je jej pokračovaním za roky 1966-1975, s doplnkami a opravami za predošlé obdobie.

Tu hľadá niekoľko dát: Nová bibliografia počíta 3.563 bibliografických jednotiek. Keď ju porovnáme s predošlou, ktorá za dvadsať rokov obsahovala 2.438 jednotiek, vidíme hneď veľký rozdiel: za toto posledné 10-ročné obdobie sa publikovalo omnoho viac, než za predošlých dvadsať rokov.

Autor v predslove poukazuje na niektoré uda-

losti posledného desaťročia, ktoré sa odzrkadľujú v bibliografii. Ponajprv je to takzvané Dubčeckovo obdobie (1968-69). Dubčeckovo hnutie vyvolalo taký ohlas na celom svete, že vznikla o ňom obsiorna bibliografia. V našej bibliografii sú mu venované dva odseky: a) Alexander Dubček (o jeho osobe, 68 čísiel), b) Dubčeckovo obdobie (283 čísiel). Po druhé: v tomto období boli niektoré významné cyrilometodské výročia, ktoré tiež podnietili uverejnenie nových prác (69 jednotiek). Po tretie: v tomto období zomreli viacerí autori, ktorí písali po slovensky (napr. J. Dragoš-Alžbetinčan, F. Duřanský, M. K. Mlynarovič, S. Mečiar, S. Nahalka, S. Polčín, J. Paučo atď.).

Mladá generácia, hoci ešte cíti slovensky, píše skôr po anglicky. Aj takí autori sú zaradení do bibliografie: napr. M. Novák, S. Jason, P. Wilkes, C. Towarnicky, D. Tanzoni atď. Kto si prezrie túto bibliografiu zistí, že pomer angličtiny k slovenčine sa zvýšil. A ešte jedno pozorovanie: v tejto bibliografii je zaznamenaných omnoho viac autorov z prírodných vied, ako v predošlom období. Za predošlé obdobie bolo zaznamenaných 263 čísiel, kým teraz ich je 495 čísiel. Čím ďalej tým viac sa náš horizont rozširuje, a s radosťou zisťujeme, koľko vzácných vedcov máme medzi sebou. Spomeniem aspoň niektoré mená: G. Bakoš, J. Rudinský, J. Barboriak, J. Fabiánek, E. Mošćovič, F. Korček, G. Gutek, J. Gunčaga, M. Šimák, O. A. Šírek, J. Vittek, G. Duřanský, T. Jelinek, J. Hrabovec, F. Böhm, R. Sládkovič atď.

Bibliografia je spracovaná podľa tých istých zásad ako predošlá. Od slovenských autorov zaznamenáva práce z akéhokoľvek odboru. Od neslovenských autorov ich práce preložené do slovenčiny zaznamenáva tiež z akéhokoľvek odboru. Práce neslovenských autorov v iných rečiach zaznamenáva iba vtedy, ak pojednávajú o slovenskej vlastivede.

Celkove je bibliografia rozdelená na 10 odsekov. Prvý odsek obsahuje *bibliografiu časopisov*. Je zaznamenaných 111 časopisov, čo vychádzali aspoň čiastočne za toto obdobie. Najobsiahlejší je druhý odsek, ktorý pojednáva o *slovenskej vlastivede*. Celkove obsahuje 1.271 čísiel, usporiadaných do rôznych oddelení. Tretí odsek zaznamenáva *bibliografiu o zahraničných Slovákoch*, a obsahuje 420 čísiel. Štvrtý odsek sa venuje *filozofii* a zaznamenáva 253 jednotiek. Piaty odsek má nadpis: *Náboženstvo a teológia* a zaznamenáva v rôznych pododdeleniach 372 jednotiek. Šiesty odsek sa venuje *neslovenským dejinám* a iným spoločenským vedám, o ktorých Slováci niečo napísali a zaznamenáva 140 titulov. Nasleduje siedmy odsek, kde je zaznamenaných 264 jednotiek z *literatúry a jazykovedy*. Osmý odsek sme už spomenuli, že obsahuje 495 čísiel z *prírodných vied*. Nasleduje deviaty odsek venovaný *priemyslu a hospodárstvu*; obsahuje 74 jednotiek. Nakoniec desiaty odsek zahŕňa *rôzne tituly*, čo

nevošli do predošlých odsekov a je ich v celku 38.

Zozbierať všetok obrovský materiál nebolo ľahké, lebo nemáme nateraz žiadnej ústrednej knižnice. A preto zbieranie vyžadovalo veľa času a práce. Bolo treba navštíviť rôzne knižnice, prezrieť veľký počet vedeckých časopisov, bibliografií atď. Tu treba poznamenať, že všetky anglické tituly (vyjmúc striktne špecializované práce z prírodných vied) sú preložené do slovenčiny, všetky slovenské do angličtiny, a tituly v iných rečiach sú preložené do obidvoch.

Na konci sú dva zoznamy. Zoznam *autorov* a zoznam *osôb*, o ktorých autori pojednávajú. Z nich vidno, že asi dve tretiny autorov sú Slováci a asi jedna tretina sú Neslováci, ktorí sa venujú slovenským veciam. Aj tie zoznamy sú potrebnou pomocou pri používaní bibliografie.

Ako predošlá bibliografia, tak aj táto bude nevyhnutnou príručkou pre tých, čo sa chcú zaoberať zahraničnými Slovákami, alebo vôbec Slovenskom. Niektoré práce sú tu základného významu, ktoré nemožno obísť.

Podali sme iba letný prehľad zväzku. No treba si ho podrobne preštudovať, aby sme zistili, čo sa na rôznych poliach vykonalo a dosiahlo. Iba rozborom takejto bibliografie budeme môcť zistiť, kde sme dosť silní a kde máme medzery, ktoré by bolo treba vyplniť. Z nej tiež zistíme, ktoré osoby sú najviac činné na literárnom, vedeckom a vôbec publikačnom poli.

Celkove možno povedať, že táto bilancia desiatich rokov je akoby pozvávanie snopov po žatve do stodoly slovenskej kultúry, a že môžeme byť hrdí na prácu, ktorá sa vykonala.

— SA —

Vit Ušák, SLOVÁCI V CHORVATSKU. Historický náčrt.
Vydal Slovenský ústav, Cleveland—Rím, 1978, str.
232 + 22 strán ilustrácií.

Jedným z prvotných úkolov Slovenského ústavu je zachytiť život zahraničných Slovákov tak v minulosti, ako aj v prítomnosti. Prvou väčšou publikáciou na tomto poli je práve táto práca o Slovákoch v Chorvátsku. Titul jednoznačne hovorí, že nepojednáva o všetkých Slovákoch v Juhoslávii (napr. nepojednáva o Vojvodine), ale iba o Slovákoch v Chorvátsku. Kým o vojvodinských Slovákoch jestvuje už obsažnejšia literatúra, o chorvátskych Slovákoch okrem pár článkov nejestvuje takmer nič.

Preto s radosťou vítame túto knihu. Je to úplná príručka o Slovákoch v Chorvátsku. V prvom rade pojednáva o väčších slovenských osadách, ale potom aj o takých, kde žije iba niekoľko slovenských rodín. Autor použil všetku doteraz dostupnú literatúru (hoci veľmi skromnú), tak slovenskú ako aj chorvátsku. Okrem toho pri svojich návštevách tohto kraja preštudoval farské matriky, farské kroniky, zozbieral niekoľko vzácných dokumentov, a

rozprával sa s najstaršími žijúcimi obyvateľmi, ktorých pamät' alebo osobne, alebo cez ich rodičov sinha až do obdobia prisťahovania a založenia slovenských osád. Na základe tých prameňov podáva nám ucelený obraz o slovenských osadách, od ich založenia až po dnešok.

Podľa autora, počet Slovákov v Chorvátsku je asi 10.200, hoci podľa poslednej úradnej štatistiky sa ich prihlásilo za Slovákov iba 6.438. Mnohí totiž z mladšej generácie sa hlásia už za Chorvátov, hoci povedomie určitej príslušnosti k slovenskému etniku v nich ešte celkom nezaniklo. Príčinou dost' silne postupujúcej asimilácie je skutočnosť, že Slováci v Chorvátsku (na rozdiel od Slovákov vo Vojvodine) nemajú ani slovenské školy, ani svoje vlastné slovenské fary, ani iné kultúrne organizácie. Iba v poslednom čase sa zakladajú folklórne súbory, ba niekde sa vyučuje aj slovenčina.

Hlavné slovenské osady v Chorvátsku sú: Lipovljani, Antunovac, Miljevac, Zokov Gaj, Markovac, Jelisavac, Ledenik, Josipovac, Jurjevac a Ilok. Obyvatelia Iloku pochádzajú zo stredného Slovenska a sú evanjelici, kým obyvatelia ostatných osád pochádzajú z Kysúc a čiastočne aj z Oravy a sú katolíci. Doteraz si zachovali svoje nárečie. Autorovi gratulujeme k vydarenej práci, a dúfame, že časom iní autori napíšu monografie aj o iných skupinách zahraničných Slovákov.

Michal Lacko

Slovo Božie trvá na veky. Verbum Dei manet in aeternum. Výber biblického čítania. Venované biskupovi Dr. Jurovi Struhárikovi pri jeho 70-ke. Zostavil Ondrej Pet'kovský. Vydala Slovenská evanjelická a. v. cirkiev v SFR Juhoslávii, Nový Sad, 1978, strán 312

ThDr. Juro Struhárik, biskup Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi v Juhoslávii dožil sa sedemdesiatky. Narodil sa 21. apríla 1908 v Báčskom Petrovci. Pri tej príležitosti mu jeho veriaci venovali túto hodnotnú publikáciu. Na začiatku je úvod zostavovateľa, potom pozdrav generálneho biskupa evanj. cirkvi na Slovensku a pozdrav predstaviteľov Slov. evanjelickej cirkvi v Juhoslávii.

Sama kniha sa delí na tri časti. V prvej časti príspevky pojednávajú o všeobecných vieroučných otázkach z rozličných hľadísk. V druhej časti sú výklady biblických textov na obdobie celého cirkevného roku. Je to napospol výber článkov uverejnených v poslednom desaťročí, a takmer všetky pochádzajú z pera biskupov, profesorov a farárov Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Pôvodnými sú iba dva príspevky Ondreja Pet'kovského. Rozumie sa, že tak v prvej ako aj v druhej časti autori vysvetľujú Sväte písmo podľa vierouky evanjelickej cirkvi augsburského vyznania.

Tretia časť obsahuje: Životopis biskupa Dr. Jura Struhárika z pera Pavla Andrášika; Bibliografiu všetkých vydaní Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi v Juhoslávii za roky 1918-1978; Zoznam

autorov článkov a ich stručné životopisné údaje spolu s ich príspevkami a označením prameňa odkiaľ boli prevzaté. Tieto dve posledné práce sú dielom Ondreja a Zuzany Pet'kovských. Podobizeň oslávenca okrášľuje knihu hneď na začiatku. Celkove možno povedať, že je to hodnotná kniha, a zaiste poslúži tak duchovenstvu ako aj veriacim Slovenskej evanjelickej cirkvi v Juhoslávii ako príručka k lepšiemu poznaniu Božieho Slova.

Michal Lacko

Esteban Polakovič ?QUE ES UNA NACION? (Čo je to národ?). Ediciones Asociacion cultural eslovaca, Buenos Aires 1976, strán 206.

Autor zaznamenáva, že naša doba je dobou národností (s. 23). Podľa neho podstata národnosti pozostáva v kultúre národa (s. 102). Základný prejav kultúry je jazyk, ktorý je nástrojom kultúry a nositeľom stáročnej skúsenosti a duchovných hodnôt národa (s. 120-121). Národ a kultúra kľúčia zo samotnej ľudskej prirodzenosti, ktorá je spoločenská. Cieľom kultúry a národa je plné rozvitie ľudskej osobnosti a jej duchovného bohatstva. Myslím, že poza kultúrou, ako prejavom a predpokladom života národa treba postrehnúť tú novú jednotu, ktorá vytvára podstatu národnosti.

Štefan Vagovič

Láskavo prosíme všetkých odoberateľov nášho časopisu, ktorí natrvalo menia miesto svojho pobytu, aby nám čo najskôr ohlásili zmenu svojej adresy. Tým sa vyhne mnohým nepríjemnostiam.

Oznámte nám svoju novú adresu priamo na:

SLOVENSKÉ HLASY Z RIMA
Istituto dei Santi Cirillo e Metodio
via Cassia 1415 (km 14,500)
I - 00123 ROMA - LA STORTA, ITALIA

Koľký zmätok

Je nedľa. Vraciam sa z výpomoci vo farskom kostole. Kráčam po samom okraji cesty, lebo sú ľudia, čo nielen jazykom, ale aj vozidlom zavadia do kňaza. Preto opatrnosti nikdy nezbýva. — Čelne proti mne sa zastavuje jeep, obsadený mládežou obojeho pohlavia.

— Otče, len na chvíľočku! Ste za trest smrti? Povedzte nám aj dôvody, prečo hej, alebo prečo nie! — a jedno z dievčat už mi aj približuje mikrofón k ústam.

— Slečná, otázka nie je taká jednoduchá, ako sa zdá, a odpoveď tým menej. Ale najprv dovoľte aj mne jednu otázku. Priatelia, ste vy za potrat a či nie? — Napadlo mi totiž otázku odbaviť otázkou, z ktorých jedna nie je menej páľčivá ako druhá. Utiel som sa k taktike, ktorú niekedy použil aj Pán Ježiš, keď s ním chceli polemizovať farizeji.

— Ale potrat a trest smrti sú veľmi odlišné fakty. A potrat už je takmer uzákonený.

— Máte pravdu. Zhasiť ľudský život kvôli osobným chut'kam a zo sebeckých vrtochov a odňať ho z ohľadu na všeobecné dobro a poriadku, to sú veci odlišné, najmä čo sa týka okolností. Za trest smrti sa nezasadzujem, ale nechápem, prečo život škodlivého a nebezpečného previnilca je vám vzácnejší ako život neškodného a bezbranného neviniatka. Rozmyšľajte trochu! — A pobrali sme sa každý

svojím smerom, kým do kroku mi taktovoľ refrén: Koľký zmätok vládne v myšliach!

Predsedávnom Najvyšší súd v Taliansku prehlásil, že triedna nenávisť nie je zločinom. Lenže terčom tejto nenávisťi, úradne prehlásenej za nevinnú, nie je spoločenská trieda ako taká, ale jej príslušníci. A padajú jej v obeť najmä členovia bezpečnostnej služby, strážcovia verejného poriadku. — Podľa Božieho zjavenia « každý, kto nenávidí brata, je vrahom » (1 Jn 3,15), a preto iba s boľom na čelnom konštatovať: Koľký zmätok vládne v myšliach!

Mnohí kresťania, ba aj niektorí duchovní naivne veria a hlásajú, že kresťanstvo možno zladit' z marxizmom, teda náboženstvo s protináboženstvom, vieru v Boha s popieraním Boha, ináč — oheň s vodou. Naozaj podivný synkretizmus a kretenizmus, pri ktorých oheň sa rozrastie na požiar a voda na potopu, pravda, na záhubu aj svojich alchymistov, takže zbudne iba poľutovanie: Koľký zmätok vládne v myšliach!

Skúsenosť dokazuje, že zmätok v hlavách rodí pohromy osobné i spoločenské, ak odporuje vplyvu Ducha Božieho.

Biblia hneď v prvých riadkoch opisuje pôvodný stav zeme ako beztvárnú hmotu, pustotu, tmu, priepasť, chaos. Ovidius na počiatku svojich Metamorfóz tiež ospevuje prvotný chaos a « vzájomne si odporujúce zárodoky nesúdržných vecí — non bene iunctarum discordia semina rerum ». Ale prvotný chaos sa nechal stvárňovať Duchu Božiemu, ktorý sa nad ním vznášal a ho prenikal svojou láskou. Vyľahol sa z neho okolitý svet so svojím poriadkom, so svojou krásou.

Či sa z dnešného myšlienkového chaosu zrodí poriadok a či pohroma, závisí od toho, či chaos — vlastne človek, jeho pôvodca — poslúchne Boží zákon, alebo či sa proti nemu vzbúri.

Gorazd Zvonický

**SLOVENSKÉ
HLASY
Z
RÍMA**
ROČNÍK • 1978
ČASOPIS
SLOVENSKÝCH
KATOLÍKOV

Periodico mensile. Slovenské Hlasy z Ríma - Voci slovacche di Roma.

Autorizzazione del Tribunale di Roma n. 17112 del 3-2-1978.

Direttore responsabile: Domenico Hrušovský.

Vydáva Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme s cirkevným schválením. Rediguje redakčný kruh.

Podporu možno poslať:

V Anglicku, v Austrálii, v Belgicku, v Brazílii, vo Francúzsku, v Nemecku a vo Švédsku na adresy farností slovenských katolíckych misií.

V Argentíne odovzdať pani Agneške Borlsovej alebo poslať na adresu: Rev. Peregrino SVD, calle Mansilla 3865, sucursal 25, Buenos Aires.

V Kanade na adresu: Mr. I. Králík, 46 Euclid Ave., Toronto 140, Ont. M6J 2J6.

V Rakúsku: Slowakenseelsorge, Graben 13-1-49, 1010 Wien.

V USA na adresu: Rev. Ladislav Janovič, 18 Trinity Street, Yonkers, N.Y., 10701.

NASA ADRESA: Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, Hlasy z Ríma, Casella postale 6175, 00100 Roma, Italia. Poštové konto: 43859008 — Istituto Slovacco del SS. Cirillo e Metodio — Roma.

Tlačí Typografia Dario a Ugo Detti, Via Girolamo Savonarola, 1 - 00195 Roma.